Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
...ДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...оной ... гарана | № 263 (17386) | 1986 оной ноябриин 15, суббото | Сэн 3 мун.

...ПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО

...Политбюрогой заседани ноябриин 13-да ...ическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй гэ... оронуудай аха дүү партинуудай хүтэлбэри... болоһон хүдэлмэриин уулзалгын дүнгүү... Энэ асуудалаар нүхэр М. С. Горбачевой ... Политбюро һайшаагаад, уулзалга дээрэ ... тодорхойлһон хараа бодолнууд хүтэлбэ..., хүдэлмэришэнэй партинуудай хоорондохи ... бэхижүүлхэ, социалис оронуудтай харилсаа... социализмые бэхижүүлхэ хараа шэглэ... гэршэлнэ гэжэ гэмдэглээ.

...үдай хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхахын, али ...таар тэдэнэй харилсаа холбооной хэмжээ ... тон шухала удха шанартай уулзалгын дүн... ханажа байһанаа мэдүүлбэд. Политбюрогой ...гдаһанай ёһоор, энэнь пролетарска, социа...измын гол ёһонуудай, адли тэгшэ эрхын, ... алинда ашатай туһатай байлгын, экономиче... нэгэ нэгэндээ туһаламжа үзүүлэлгын гол ... һуури дээрэ социалис оронуудай хоорон... саашадань хүгжөөлгэтэй, уласхоорондын хэ...лголсоһон хараа шугам бэелүүлхэ талаар орон ... үүсхэлыень тааралдуулан зохилдуулалгатай, ...алтын дүй дүршэл халан абалсалгые али бу...дхэлгэтэй, энэ дүй дүршэлые хамтаараа сог...шагүй холбоотой байна. Энээнтэй дашарам... экономическа харилсаае гүнзэгырүүлхэ бү... бодото дээрэнь бэелүүлхэ, ажахынууд хоо... барисаанай шэнэ, түрүү түхэл шэнжэнүүдые ...-техникын дэбжэлтын комплексно програм... СЭВ-эй ажал ябуулгые нарижуулан һайжа... гэжэ тэмдэглэгдээ. Эдэ хэмжээнүүд аха дүү ...ально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха, ... байдалые улам һайжаруулха, социализмын ... хүсые бүри гүйсэд дүүрэнээр элирүүлэн ...олгохо байна.

Советскэ Союзай баримталан бэелүүлһэн залан ...лые аха дүү партинуудай дэмжэжэ байһыень ... сэгнэнэ, ядерна зэбсэг усадхахын, юрын буу ...оохын түлөө, эб найрамдал болон уласхоо... байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ со... хамтын хүсэлэл оролдолгонуудые саашa... шухала гэжэ тоолоно гээд тэмдэглэгдээ.

Бүтэмжэтэй һайн, үнэн сэхэ, хани халуун, адли тэгшэ эрхын, нүхэд ёһоной зүбшэлэлгын оршон байдалда Москвада үнгэрһэн уулзалга коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай харилсаанай иимэ түхэл дүрсые батадхаха гээшэ шухала удха шанартай байна гэжэ үшөө дахин баталба.

Математикын һалбарида эрдэм-шэнжэлэлгын хүдэлмэрие шангадхаха тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол баталагдан абтаа. Эрдэмтэдэй дурадхалнууд хараада абтажа, теоретическэ ба прикладной математикын талаар хэгдэдэг шэнжэлгэнүүдые материально-техническэ талаарнь хангалгые һайжаруулха, мэргэжэлтэдые бэлдэлгын шанарые дээшэлүүлхэ, энэ һалбарида хүдэлдэг эрдэмтэдэй ажалые урмашуулга нарижуулан һайжаруулха бүлэг хэмжээнүүд энэ тогтоолоор хараалагдаа. Арадай ажахын элдэб һалбаринуудта математическа моделированиин онол аргануудые үргэнөөр ашаглалгын ниитэ-гүрэнэй программа зохёохо шухала.

Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй Бухарестдэ болоһон 42-дохи сессиин дүнгүүдые Политбюро зүбшэн хэлсээд, нүхэр Н. И. Рыжков түрүүтэй Совет делегациин хэһэн хүдэлмэрие һайшааба. Сессиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэ 2000 он хүрэтэр СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай Эрдэм-техникын дэбжэлтын комплексно программые бэелүүлгэдэ, манай оронуудай ажахын эмхинүүдэй хоорондохи харилсаанай шэнэ түрүү түхэл шэнжэнүүдые бүхы талаарнь хүгжөөхын тула шухала эрхэ байдал байгуулгада ехэ алхам болохо байна гэжэ тэмдэглэгдээ. Энээнтэй дашарамдуулан, холбоо барисаае үргэдхэхэ, хамтын предприятинуудые, уласхоорондын нэгэдэлнүүдые, эмхинүүдые байгуулха хэмжээнүүдэй тодорхойлогдоһон правительствануудай хоорондын хоёр талын хэлсээнүүдэй сесси дээрэ гар табигдаһаниинь шухала үүргэ дүүргэхэ байна. СЭВ-эй оронуудта дулаагаар хангалгын атомна электростанцинуудые, атомна станцинуудые бариха талаар сесси дээрэ баталагдан абтаһан программа хэдаа хамжаанай үндэһэ һуури дээрэ, аха дүү оронуудые элшэ хүсөөр хангалгые һайжаруулха арга олгохо юм.

Нүхэр М. С. Горбачевой Грециин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Х. Флоракистай хэһэн хөөрэлдөөнэй дүнгүүдые Политбюро һайшааба. Тиихэдээ хоёр партиин хоорондохи харилсаанай үндэр хэмжээнтэй байһанда, мүнөө үеын уласхоорондын харилсаанай бүхы асуудалнуудаар үгээ ойлголсожо, хараа бодолойнь ниитэ нэгэн байһанда сэдьхэлээ ханажа байһанаа мэдүүлхэ зуураа, уласхоорондын ба Европын аюулгүй байдалые бэхижүүлхын түлөө, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ коммунистнуудай хамтаараа эдэбхитэй ажал ябуулха гээшэ шухала удха шанартай гэжэ тэмдэглэгдээ.

США-гай гүрэнэй секретарь Дж. Шульцтай Венэдэ хэһэн хөөрэлдөөнүүд тухай нүхэр Э. А. Шеварднадзиин хэһэн мэдээсэлые Политбюро шагнаад, ядерна буу зэбсэгые хуряаха талаар Рейкьявигта туйлагдаһан түүхэтэ хараа шугамые бэхижүүлхын түлөө тэмсэл үргэлжэлүүлхэ, тэндэ зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар адли тэгшэ ба аюулгүй байдалай гол ёһонуудта үндэһэлдэг хэлсээнүүдые бэлдэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн тодорхой хүдэлмэридэ США-гай захиргаание эдэбхитэйгээр элсүүлэн хабаадуулгын шухала удха шанартай байһаниинь тэмдэглэгдээ. Энээнэй тула США бүтэмжэгүй хараа бодолһоо, Рейкьявигта үгээ ойлголсолгын гол асуудалнуудые шэнээр хаража үзэхэ һэдэлгэнүүдһээ арсаха ёһотой. Хойшолуулжа байнгүй, бүхы түхэлэй стратегическэ добтолхы буу зэбсэгүүдые адли тэгшээр хороохо, удаань арбан жэлэй хугасаа соо тэдэниие усадхажа, буу зэбсэгүүдые замбуулинай дайдада гаргалгые зайсуулан сарахые шиидэнхэй байһанаа совет хүтэлбэрилэгшэд баталба.

Самора М. Машелые хүдөөлүүлгэдэ Совет партийно-гүрэнэй делегациин хабаадажа байха үедэ нүхэр Г. А. Алиевай Мозамбигай хүтэлбэрилэгшэдтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд тухай, мүн Демократическа Йеменэй партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй Адендэ хэһэн хөөрэлдөөн тухай мэдээсэл шагнагдаа. Мозамбик арад национальна бэеэ дааһан байдалаа, социальна дэбжэлтын замаар урагшаа дабшаха эрхээ хамгаалхадаа, үрдынхидал мэтэ, Советскэ Союзай дэмжэлгэдэ батаар тушэглэжэ шадаха юм гэжэ Политбюро тэмдэглэбэ. Энэ орондо түрүү үзэлтэй засаг захиргаание бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн Йеменэй Арадай Демократическа Республикын хүтэлбэрилэгшэдэй хүсэлэл оролдолгонуудые дэмжэжэ байһанаа мүн лэ мэдүүлээд, Совет-Урда-Йеменэй хани харилсаае али болохоор хүгжөөхын тула КПСС-эй бэелүүлжэ байдаг хэлбэришэгүй хараа шугам батадхагдаа.

КПСС-эй делегациин Германиин Демократическа Республикада ошожо ерэлгын дүнгүүд тухай нүхэр А. П. Бирюковагай мэдээсэл, мүн манай ороной дотоодын болон гадаадын политикын бусад зарим асуудалнууд КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

...ҮҮДЫНЬ УРМАТАЙ

...хозой һаалишад ... октябрь һарын ...ринуудые ·129 ... Мүнөө үедэ ... hv үйлэдбэ... тушааха жэлэйн... дүүргэхэ ойр... һаалишан жэ...лэйнгээ даабарие. социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргээ. Жэшээнь Ц. Манзарова (Гангь'н МТФ), С. Батомункуева, Д. Содбоева, В. Яркова (Толгойн МТФ), болон бусад XII табан жэлэй түрүүшын жэлдэ амжалтатайгаар хүдэлнэ.

Гангын һү һаалиин фермын эрхим һаалишад М. Мункоева М. Меньшикова хоёрой габшагай ажалай дүнгүүд урматай. Эдэ һаалишад тус тустаа 2163 килограмм, 2400 килограмм һү һаамхай үнеэн бүриһөө абаһан алдартай юм.

С. ЦЫБЖИТОВ,
Хэжэнгын совхозой профкомой түрүүлэгшэ.

...НАЙ ...ЛДӨӨН

«ҮБЭЛДӨӨ ТЭРГЭЕЭ БЭЛДЭ»

...уһан замай портын коллектив зунай навигациин ... үбэлэй үедэ ажаллаха, суднануудые заһа... бэлэдхэл хэжэ байнхай. Манай коррес... ...столонов портын ахамад инженер В. М. Бар... уулзажа, хэдэн асуудалда харюу үгэхыень гуй... Эдэ харюунуудынь доро толилнобди.

...Михайлович, пор... ...зунай навига... ...рэ дүнгүүдтэй... гээшэб?

...һоо манай пор... ажахы эрхи... гуримаар ажал... гэжэ тэмдэглэхэ ... тонно-кило... түсэбые гэхэ ... ехэ ашаа тэз... ...ха гэжэ орол... Харин мүнөө ... ажаллахадаа, ... даабарие бэе... оролдонобди. ... социалис уялга..., байгша оной ...риин 20 болотор ... шиидээ һэмди. ... уялгаа бол... хоногоор урид ... сэбһөө гадуур 106 ... ашаа, 27 мянган ...һэн, 27 тонно ... алмаһан бай... олзо доходой ... 106 процент

...жирнүүдые зөө... ...үдай, тамардаг ... экипажнуудай ...һан социалис ... дүүргэжэ шадаа. ... Г. В. Говязин, ... Н. В. Корни... ...жаков гэгшэдэй ... теплоходуудай ... даабаринуудаа бол... дүүргэжэ, пор... ...эй түсэбөө дүүр... ...оритой хубита ... юм. Жэшээл... ...дий Викторович ... экипаж түсэбһөө га... тонно арадай ... зөөгөө. Энэ түрүү ... дотор дэлгэрһэн ... мүрысөөндэ нэгэтэ ... гараа һэн. ... Степановай ... «Совет» гэжэ ... экипаж Итанцын ... Сэлэнгын мо... хүрэтэр 230 мян... модо болон ... зөөһэн байха юм. ...үдые дурдаха ...лээд олон.

...ялис мүрысөөн ... үзүүлээб гэ... угы?

— Шэнэ гуримаар ажаллахадаа, мүрысөөнэй эмхидхэлдэ урданайхиһаа ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо. Мүнөө 9 экипажай коллективүүд бригадна подрядай гуримаар ажаллана. Нэгэ бригадын бүридэлдэ тамардаг 2 кранай, 1 теплоходой экипажнуудороно. Эдэ бригаданудай коллективүүд мүрысэн ажаллахадаа, үндэр бүтээсэ туйлана. Эдэ бригаданудай бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлһэнэй ашаар портын коллектив Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой промышленна предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ түрүүлжэ гараа һэн. Хоёрдохи кварталай дүнгүүдээр КПСС-эй горкомой, Советскэ райкомой дамжуулгын Улаан тугуудаар шагнагдаабди. Мүнөө бидэнэй хүдэлмэрие РСФСР-эй Уһан замай Флодой министерство онсо тэмдэглэбэ. Иигэжэ мүрысөөнэй ашаар портын коллектив байгша оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада бата найдамтайгаар ажаллаха үндэһэ һуури табиба гээшэ.

— Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримаар ажаллахын, иимэ үндэр дүнгүүдые туйлахын тула ажал эмхидхэлгын ехэ хүдэлмэри хэгдээ ёһотой...

— Байгша ондо нэгэшье шэнэ судна манда ерээгүй. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада ашаглаһан теплоходууд дээрээ ажалланабди. Тиимэһээ үнгэрэгшэ үбэлэй үедэ бүхы теплоходуудаа, тамардаг крануудаа, баржануудаа һайнаар заһабарилжа, ашаа зөөхэ талаар республикын промышленна предприятинуудтай, барилгын эмхи зургаануудтай хэлсээ баталаа һэмди. Навигациин үедэ зөөһэн бүхы ашаанай 90 процент барилгын олон эмхинүүдтэ абаагдаа. Энэмнай гол түлэб хайр шорой, элһэн болоно. Энэ ашаан «Буржелезобетон» нэгэдэлэй предприятинуудта, автомобильна харгы баригшадта эльгээгдээ. Бэшүүрэй, Хяагтын районуудай предприятинуудай хэрэглэмжэдэ шулуун нүүрһэ, шэнгэн түлишэ Сүхэ голоор Харлан хүрэтэр абаашаабди. Тэндэһээ мал, овощ асараабди. Мүн бусадшье ашаан зөөгдөө.

Аяншалга болон экскурсиин талаар Улаан-Үдын бюротой хэлсээ баталжа, аяншалагшадые Новоселенгинск хүрэтэр абаашажа, һөөргэнь асардаг байгаабди. Тэдэнэр тэндэ Декабристнуудай музей болон үзэсхэлэн һайхан бусад газарнуудые хаража ерэдэг. Мүнөө бүхы теплоходууд, кранууд, баржанууд үбэлэй зогсолтодо табигдаба.

— Ерэхэ жэлэй навигациин үедэ һайнаар ажаллахын тула үбэлэй үедэ заһабарилгын ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна ха юм. Энээн тухай хөөрэжэ үгыт?

— Үнэхөөрөө үбэлэй үедэ хэгдэһэн хүдэлмэриһөө саашанхи ажалнай ехэтэ дулдыдадаг. Тиимэһээ энэ хаһын туршада, графигай ёһоор, РТ-305, «Ока» түхэлэй теплоходууд капитальнаар заһабарилагдаха. Бэшэшье судна, баржа болон кранууд заһабарилагдаха юм. Эдэ суднануудай байһан уһанай мүльһэн хуягаар хушагдахада, заһабарилгын хүдэлмэри эхилхэ. Юундэб гэхэдэ, теплоходуудай байха тусхай док манда үгы юм. Иимэ док ерэхэ жэлдэ баригдажа, ашаглалгада тушаагдаха. Тиимэһээ мүнөө теплоходууд соо калорифер табижа, заһабарилга хэгдэхэ. Экипажнуудай гэшүүд өөһэдөө суднааа заһабарилдаг. Тэдэнэр гол мэргэжэлһээ гадуур слесариин, токариин хүдэлмэри адли тэгшээр хэдэг юм. Заһабарилагшадай саг зуурын бригада үбэлэй үедэ бии болгогдожо, тэдэнэртэ хамһалсадаг байна.

Мүнөө теплоходуудай экипажнуудай олон гэшүүд амаралтада гараба. Институт, техникумдэ һурадаг хүнүүднай иигээд шалгалтаяа тушаахаяа ошохо. Новосибирскын уһан замай транспортын инженернүүдэй институтда манай 10 хүн һурадаг юм. Мүн Благовещенскын училищада олохон хүнүүднай һурана. Мүнөө теплоходуудай бүхы экипажнууд Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ой болотор арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй даабарие сүм дүүргэхэ гэһэн социалис уялгануудые абаа. «Зундаа шаргаяа, үбэлдөө тэргэеэ бэлдэ» гэдэгтэл, хүйтэнэй үедэ теплоходуудаа эрхим шанартайгаар заһабарилжа, дээрэ дурсагдаһан, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудаа ерэхэ жэлдэ гүйсэд дүүргэхэ ёһотойбди.

Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ

Варвара Ивановна Макина Улаан-Үдын «Электромашина» заводой 2-дохи цехтэ слесарь-хабсаргагшаар хори тухайтай жэлэй туршада хүдэлжэ байна. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые оройдоол юһэн һарын туршада бэелүүлээд, мүнөө 1987 оной февраль һарын тоосоогоор хүдэлнэ. Халаанайнгаа даабарие 120—130 процент дүүргэдэг юм. Тиимэһээ коллективынь тэрэнэй хүдэлмэрие үндэрөөр сэгнэдэг, өөрыень хүндэлдэг байна.

Арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлэй дүнгүүдээр коммунис ажалай ударник Варвара Ивановнагай нэрэ заводой Хүндэлэлэй дэбтэртэ оруулагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В.И. Макина ажал дээрээ.

Д. АЛТАЕВАЙ фото.

ҮҮСХЭЛ ДЭЛГЭРҮҮЛЭГДЭНЭ

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд бүгэдэ арадай һайндэрнүүдые габшагай ажалаараа тэмдэглэдэг заншалтай. Энэ заншалаа үргэлжэлүүлэн заводой түрүү коллективүүд Агууехэ Октябриин 70 жэлэй алдарта ойе угтуулан дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абана.

Вагоной мөөр заһабарилдаг цехэй, булад шудхалгын цехэй мастер В. Е. Волковой хүтэлбэрилдэг участогай, аппаратна цехэй А. М. Борокшоновой ударидадаг электрослесарьнүүдэй бригадын, зэд шудхалгын цехэй И. А. Абзаевай толгойлдог шудхагшадай бригадын коллективүүд завод доторoo түрүүлэн дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа, социалис мүрысөөндэ эхи табяа. Тэдэнэр орёо зорилгонуудые бэелүүлхээр шиидээ. Жэшээлхэдэ, И. А. Абзаевай бригада электровафельницын хабтагай шудхаха хоёр жэлэй даабарие Агуу Октябриин революциин 70 жэлэй ой болотор сүм дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 12 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаха зорилготой ажаллана. Нэрлэгдэгшэ бусад коллективүүд ажалай бүтээсын талаар хоёр жэлэй даабарие жабхаланта ой болотор дүүргэхэ уялгатай.

Заводой партийна комитет эдэ түрүү коллективүүдэй үүсхэл һайшаан дэмжэжэ, хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхые оролдоно.

В. КАРНАУХОВА.

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХӨӨР

Захааминай районой хэлхеэ холбооной узелай коллектив арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые бүхы талаарнь дүүргэхын тула ехэ оролдолго гаргана. Энэ жэлэй эхинһээ тус узелайхид ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримда ороһон юм. Энэ талаар үргэн хэмжээ ябуулганууд зохёогдоһон байгаа. Түбхын түрүүндэ тарифна олзо оруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаа һэн. Узелай участогууд хоорондо, мүн хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэһэн, тэрэнэй ябасые харуулха хэмжээнүүд абтаһан шуу.

Үнгэрһэн арбан һарын хүдэлмэриин дүнгөөр болоходо, коллектив бүхы дээрээ жэлэй түсэб болон абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжотой. «Союзпечатиин» отделениин, Холтоһоной, Хамниин, Баян-Голой почтово отделениинүүдэй хүдэлмэри эмхитэйгээр, үрэ дүн һайнтайгаар ябуулагдана. Хэлхеэ холбооной узелда 137 хүн хүдэлдэг юм. Тэдэнэй 57-ниинь коммунис ажалай ударник гэһэн үндэр нэрэ солодо хүртэнхэй. Хуртагын почтальон З. Г. Цыденова эрхим, үнэн сэхэ ажалай түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Ажалай Алдар Солын III шатын орденоор шагнагдаһан габьялатай. «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгтэ Н. М. Корнакова, М. Д. Климога, З. Г. Цыденова, Е. А. Жаркова, Н. Р. Корнакова гэгшэд хүртэһэн байна.

Энэ узелай захиргаан, партийна болон профсоюзай организацинууд ажалай эмхидхэл һайжаруулха, үйлэдбэриин журам бэхижүүлхэ асуудалда анхарал хандуулна. Хэлхеэ холбооной узелда гурбан коллектив бригадна гуримаар ажалаа эмхидхэнэ. Тэдэнэрые саашадаа ажахын тоосоондо оруулха бэлэдхэл мүнөө ябуулагдана.

М. ЦЫРЕНОВ,
районой «Ажалай туг» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Инди ошохо болоһон тухай

Индиин Премьер-Министр Р. Гандиин болон Индиин правительствын уряалаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев хани ёһоной албанай хэрэгээр 1986 оной ноябриин һүүл багта Инди ошохо юм.

М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр ошолго хоёр ороной болон арадуудай хоорондохи нягта, хани барисаата харилсаанай гэршэ жэшээ, совет-индиин дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгануудай ёһо заншалда шэнэ хубита болохо байна. Албанай хэрэгээр ерэжэ, хэһэн уулзалгануудынь, хөөрэлдөөнүүдынь уласхоорондын эб найрамдалые, харилсаа холбоое бэхижүүлгын зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар хоёр талын харилсаануудта гайхамшагта үйлэ хэрэг, манай хоёр гүрэнэй болон тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй хэһэн асари ехэ алхам болохо юм гэжэ хоёр тала тоолоно.

НРПЛ-эй IV СЪЕЗД

ВЬЕНТЬЯН. (ТАСС). Лаосой Арадай-революционно партиин IV съезд ноябриин 13-да эндэ нээгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Г. А. Алиев түрүүтэй КПСС-эй делегаци, бусад партинуудай делегацинууд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

НРПЛ-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Кейсон Фомвихан НРПЛ-эй Центральна Комитедэй Политическэ элидхэл хэбэ. НРПЛ-эй IV съезд — партиин ажабайдалда гол шухала үйлэ хэрэг болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ. ЛНДР-эй байгуулагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн арбан жэл соо гаталагдаһан харгы замые гүнзэгыгөөр бодомжолхо, партиин шиидхэбэринүүдэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байһые согсолхо, туйлалтанууд болон ушаржа байгаа дутуу дунданудые сэгнэхэ, олдоһон дүй дүршэлһөө һургаал абаха гээшэ тэрэнэй гол зорилго болоно. Лаосой туйлаһан амжалтанууд партиин хараа шэглэлэй зүб байһые баталба. Парти стратегическэ хоёр зорилго: Эхэ ороноо хамгаалха, социализм байгуулха зоригго тодорхойлоо һэн.

Мүнөө үедэ Советскэ Союзай түшэг тулгууринь болодог дэлхэйн социалис байгуулалта али бүхы талаараа хүгжөөгдэжэ байна, дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал хангалгын түшэг тулгуури болодог үүргэеэ хэлбэришэгүйгөөр бэхижүүлнэ гэжэ тэрэ хэлээ.

КПСС-эй XXVII съезд агууехэ Ленинэй ороной хүгжэлтэдэ шэнэ шата болобо гэжэ элидхэл соо хэлэгдэнэ. Энэ хадаа олониитын зохёохы эдэбхи үүсхэлээ, эрдэм-техникын дэбжэлтын үндэһэ һуури дээрэ экономико хурдан түргэнөөр хүгжөөлгын шата болоно. СССР хадаа манай стратегическэ союзник, найдамтай түшэг тулгуури мүн гэжэ бидэ хододоо эли тодоор мэдэрдэг байгаабди. СССР-тэй тогтоогдоһон бата бэхи харилсаа холбоон хадаа НРПЛ-эй болон ЛНДР-эй гадаадын политикын үндэһэ һуури табидаг гол ёһон болоно. Лаосой революциин бүхы илалтанууд КПСС-эй, Совет гүрэнэй дэмжэлгэтэй, нүхэд ёһоной үнэтэ шухаг туһаламжатай таһаршагүй холбоотой юм. Саашадаашье СССР-эй үнэтэ шухаг дүй дүршэлые Лаос шэнжэлхэ, тэрэниие үргэнөөр хэрэглэхэ байна.

Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые болюулха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдалые хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай шухалын шухала үүсхэлнүүдые НРПЛ бүримүһэн дэмжэнэ. Эдэ бүгэдэ ядерна туршалгануудые нэгэ талаһаа болюулалгада нэбтэрүүлэн харуулагдаһан байна. Азиин Номгон далайн оршондо амгалан тайбан ба аюулгүй байдалые, харилсаа холбоое бэхижүүлхэ талаар Советскэ Союзай оруулһан дурадхалнуудые Рейкьявигта болоһон уулзалга дээрэ баримталагдаһан совет хараа бодолые манай парти һайшаана гэжэ НРПЛ-эй ЦК-гай Генеральна секретарь мэдүүлбэ.

ДЖАВАХАРЛАЛ НЕРУГЭЙ ДУРАСХААЛДА

Национальна сүлөөрэлгын, социальна дэбжэлтын сүртэл һургаалнуудай түлөө тэмсэлшэ Джавахарлал Неругэй образ хүн түрэлтэнэй дурасхаалда хэзээдэшье залирхагүй юм гэжэ гүрэнэй болон политическэ элитэ ехэ ажал ябуулагшын түрэһөөр 97 жэлэй ойдо зорюулагдажа, ноябриин 13-да Москвада болоһон үдэшэ дээрэ тэмдэглэгдээ.

Индиин бэеэ дааһан байдалтай бололго Неругэй нэрэтэй таһаршагүй холбоотой юм гэжэ үгэ хэлэгшэд зааба. Тэрэ бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй байлгын, амгалан гуримаар зэргэ оршолгын гол ёһонуудта үндэһэлдэг ороной политическэ байгуулалтын, тэрэнэй гадаадын политикын үндэһэ һуури табиһан байна.

Индиин-совет хани барисаае, харилсаа холбоое хүгжөөн бэхижүүлгэдэ Неру ехэ хубитая оруулдаг байгаа гэжэ үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ.

(ТАСС).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР М. Ф. БАЛСУНАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй МЕЛИОРАЦИИН БА УҺАНАЙ АЖАХЫН МИНИСТРЭЭР ТОМИЛХО ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ тогтообо:

Нүхэр Балсунаев Михаил Францевичые Буряадай АССР-эй мелиорациин ба уһанай ажахын министрээр томилхо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. АГАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь А. БЕРЕЩИНОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1986 оной ноябриин 15.

ШАГНАЛ

1986 оной студентнэрэй ажалай семестртэ туйлагдаһан үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдэй түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** студентнэрэй барилгын отрядуудай иимэ гэшүүд болон хүтэлбэрилэгшэд шагнагдаба:

Алексеев Сергей Николаевич — Буряадай гүрэнэй Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студент,

Баулин Валерий Максимович — Улаан-Үдын ой модоной техническэ техникумэй багша,

Бутуханов Владимир Федорович — Буряадай хүдөө ажахын институдай студент,

Найданов Баир Намдакович — Буряадай гүрэнэй Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студент,

Эмигенов Алексей Тапхаевич — Зүүн-Сибириин технологическа институдай студент.

* * *

Үни удаан сагта үнэн сэхээр хүдэлһэнэйнь түлөө, мүн түрэһөөр 50 наһатай болоһонтой дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** уран һайханай зүйлнүүдэй болон гарай бэлэгүүдэй туршалгын заводой директор нүхэр **Шагдуров** Чимит-Цырен Жамбалович шагнагдаба.

СЕМИНАР-ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

Республикын арадай депутадуудай районно, сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй хоёр үдэрэй семинар-зүблөөн үсэгэлдэр Улаан-Үдэдэ хүдэлмэреэ эхилбэ.

Зүблөөн дээрэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Б. Саганов «Арбан хоёрдохи табан жэлдэ республикын социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхахын түлөө арадай депутадуудай Соведүүдэй бэеэ даанхай байдал ба эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэ талаар абтаха хэмжээнүүд тухай» элидхэл түрүүлэн хэбэ.

Удаань республикын Госпланай түрүүлэгшын орлогшо Н. Н. Лоскутов, республикын Гүрэнэй агропромышленна комитедэй түрүүлэгшэ А. И. Плотников, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Е. А. Тарасюк, республикын финансын министр Ч. В. Ендонов, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо С. Н. Булдаев, Буряадай АССР-эй сэрэгэй комиссар В. И. Корпусов гэгшэд элидхэлнүүдые хэһэн байна.

Семинар-зүблөөндэ КПСС-эй обкомой секретарь К. К. Шомоев, профсоюзуудай соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Розанов, КПСС-эй обкомой эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таһагые даагша Н. И. Крючков, республикын министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд хабаадаба.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ һуралсал

МЕТОДИЧЕСКА һУРАЛСАЛ һАЙЖАРУУЛХА

Хэжэнгын түбэй больницада партийна политическэ болон комсомольско һуралсалай гурбан һургуули эмхидхэгдэнхэй. Минии хүтэлбэрилдэг экономическа һуралсалай һургуулида мүнөө жэлдэ 62, шагнагшад —медицинскэ сестранууд, больницын жолоошод, кочегарнууд һурадаг юм.

1986—1987 һуралсалай жэлдэ КПСС-эй ЦК-гай тогтоолоор экономическа һуралсалда «Үйлэдбэрие эршэдхэлгэ» гэһэн курс шудалагдана. Түрүүшын хэшээлнүүдэй үедэ ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын хараа замууд тухай, хурдадхалгын стратегиие бэелүүлгэдэ XII табан жэлэй онсо шухала үүргэ тухай шагнагшадтай хөөрэлдөөбди. Шагнагшаднай хэшээлнүүдһээ нэгэшье гээгдэнгүйгөөр, эдэбхитэйгээр хабаадаа.

1974 онһоо пропагандистаар хүдэлнэб. Пропагандистын хүдэлмэри хүнгэн бэшэшье һаа, тон һонирхолтой юм. Энээнһээ гадна тус хүдэлмэри харюусалгатай партийна даабаринуудай нэгэшэнь. Тиимэһээ тэрээниие һайнаар дүүргэхые оролдодогби. Хэшээлнүүдтэ хананжатайгаар бэлдэхэ үедөө һонирхолтой жэшээнүүд, тоо, баримтануудые бэдэрдэгби. Шагнагшадайнгаа политическэ мэдэсые улам гүнзэгырүүлхын тула мүнөө үедэ түби дэлхэй дээрэ болоһон үйлэ хэрэгүүд тухай 15 минутын туршада хэшээл бүхэнэй түгэсхэлдэ хөөрэлдэдэгби. Жэшээнь, октябрь һарада Исландиин түб хото Рейкьявикта үнгэрһэн СССР болон США-гай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга тухай хөөрэлдөөн шагнагшадаймнай ехэ анхарал татаа.

Иимэ хөөрэлдөөнүүдэй, лекциин үедэ шагнагшад пропагандистда элдэб асуудалнуудые табидаг. Тодорхой, ойлгосотой, этигэмэ харюу үгэхын тула пропагандист олон юумэ мэдэхэ ёһотой бшуу. Тиимэһээ хэшээлнүүдтэ бэлдэлгын шата тон ехэ удха шанартай гэжэ һанагдана. Теэд эгээл энэ шатын хүдэлмэридэ дутуу дунданууд олоор ушардаг гээшэ. Нэгэдэхеэр, хэшээл үнгэргэхэдэ туһалха методическа литература хомор байдаг. Партийна библиотекэдэ бэдэрээ һаатнай, иимэ номууд, брошюранууд үсөөн харагдаха. Юрэдөө, район соомнай пропагандистнарай һуралсал эмхитэйгээр ябуулагданагүй гэжэ һанагдана. Пропагандистнарай семинарнууд райондо, Улаан-Үдэдэшье болодог. Теэд ехэнхидээ иимэ семинарнууд дээрэ лекцинүүдые уншаад үнгэрэшэдэг, харин тодорхой темэ шудалхадаа, тодорхой хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө харуулан ойлгуулха ямар хэрэгсэл, ямар онол арга хэрэглэхэ хэрэгтэйб гэжэ ханамжатай хөөрэлдөөн болодоггүй бшуу. Эгээл иимэ тодорхой зүбшэл заабари, методическа туһаламжа пропагандистнарта, илангаяа залуу пропагандистнарта, хэрэгтэй ха юм.

Хөөрдөхөөр, район доторнай эрхим пропагандистнар һаала олон. В. А. Власов, А. Д. Очиров, А. С. Ганжитов, мүн бусад олон хүндэ нэрлэхээр. Тэдэ эрхим пропагандистнарай дүй дүршэлые залуушуулай хэлэн абажа байха эрхэ нүхэсэлнүүд олгогдоногүй. Пропагандистнарай хоорондо дүй дүршэлөөр андалдаалгын уулзалганууд эмхидхэгдэнэгүй. Энэнһээ хэшээлнүүдэймнай ашата үрэ, шанар сэхэ дулдыдана бэшэ гү?

Хэшээлнүүдтэ бэлдэхэдөө шагнагшадайнгаа олонхиниинь эхэнэрнүүд байһые, сүлөө сагаа гэрэй ажал хэжэ үнгэргэдэгые хараада абадагби. Тиимэһээ газетэ, журналнуудһаа материал суглуулжа, мүн радио, телевидениидэ үнгэрһэн һонирхолтой дамжуулганууд тухай материалнуудые хэшээлнүүдэй үедэ хэрэглэдэгби. Тиигэжэ хэшээлнүүдээ бүри һонирхолтой болгожо, шагнагшадайнгаа анхарал, эдэбхи хэшээлыень хүгжөөдэгби.

Хэшээлнүүдтээ бэлдэхэ үедөө пропагандист өөрынгөө политическэ, экономическа, теориин талаар эрдэм мэдэсээ гүнзэгырүүлнэ. Тиигэхэдээ тэрэ саг үргэлжэ һуража байна гээшэ. Юрэдөө, пропагандистын хүдэлмэри — зохёохы удхатай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри мүн. Хэшээлнүүдэй үедэ шагнагшадайнгаа илангаяа һонирходог асуудалнуудые элирүүлжэ, тэдэниие хүн талаһаань бүри һайнаар мэдэжэ абанабди. Коллективэй гэшүүдые эбтэй эетэй болгохо хүдэлмэридэ марксистско-ленинскэ һуралсалай хэшээлнүүд ехэтэ нүлөөлнэ гэжэ һанагдана.

Республиканска «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдтэ хэблэгдэдэг ниитэ полит-үдэрнүүдтэ зорюулагдаһан хуудаһанууд пропагандистнарай хүдэлмэридэ горитой туһаламжа болодог гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тус хуудаһануудта толилогдоһон материалнуудые, тоо, баримтануудые үргэнөөр хэрэглэнэбди. Хэблэгдэдэг материалнуудые бүри тодорхой удхатай болгоо һаа, эдэ хуудаһанууд улам һонирхолтой, уншасатайшье байха һэн.

Хэшээл бүхэнэй темые ажабайдалтай нягтаар холбожо, бүхы асуудалнуудые ажабайдалһаа һабагшалан шудалха гэһэн эрилтэ пропагандист бүхэндэ табигдана. Хэшээл бүхэниие методическа талаар зүбөөр, хүмүүжүүлгын асуудалнуудые шиидхэхэ тухай мартангүйгөөр үнгэргэхэ хэрэгтэй. Эдэ зорилгонуудые шиидхэхын тула үдэр бүриин һуралсал, зохёохы ажалай эдэбхи, абъяас хэрэгтэй бшуу. Мүн пропагандистнарай методическа һуралсал, дүй дүршэлөөр андалдаалгые хүгжөөхэ, бодомжотойгоор эмхидхэхэ шухала. Иимэ шэглэлтэй хүдэлмэри сагтаа ябуулагдаа һаа, хэшээлнүүдэй шанар, ашата үрэ ехэ дээшэлхэ гэжэ этигэнэбди.

Б. ЦЫРЕНЖАПОВ,
Хэжэнгын түбэй больницын ахамад врачай орлогшо, пропагандист.

ПАРТИЙНА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ ТУҺАТАЙ

Буряадай номой хэблэлээр философиин эрдэмэй кандидат, КПСС-эй Буряадай обкомой агитаци болон пропагандын таһагые даагшые хүдэлһэн, мүнөө КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ В. М. Леоновой «Үзэл сурталай хүдэлмэрие социально-экономическа талаар хангалга» гэһэн нэрэтэй ном барлагдаба.

КПСС-эй XXVII съезд дээрэ хараалагдаһан гол шухала зорилгонуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн хүдэлмэринүүдэй нэгэн тэрэ болоно. Манай болон бусадшье республиканууд, областьнуудай партийна организацинуудай ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгада хайшаагаар нүлөөлжэ байһан тухай тус брошюра соо хөөрэгдэнэ. Социалис ниитын мэдэрэл, хүн бүхэнэй эдэбхи үүсхэл ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгатай нягта холбоотой гэжэ ном соогоо тэмдэглээд, партийна организацинуудай энэ хэрэгтэ горитойхон хубитая оруулхагүйн автор зүбөөр тодорхойлно. Энэ брошюра олон хүнэй анхарал татаха, илангаяа партийна хүдэлмэрилэгшэдтэ туһатай байха.

Б. БУДАНОВ.

ШАДАМАР ЖОЛООШОД

«Бурятавтотранс» нэгэдэлэй 49 бригада арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб, уялгануудые болзорһоо урид дүүргээ. Жэшээлхэдэ, ашаанай автотранспортна 1-дэхи предприятиин М. А. Бородинай хүтэлбэрилдэг бригада үнгэрһэн арбан һарын дүнгөөр ашаа зөөлгын түсэб 119 процент дүүргээ гэхэ гү, али түсэбэй ёһоор 118 мянган тонно зөөхэ һаа, тэрэнээ 140,9 мянганда хүргэһэн байна. Ашаанай эрьесын, ажалай бүтээсын түсэбүүд тус тустаа 142, 142,7 процент дүүргэгдөө. КПСС-эй гэшүүн Г. П. Темников, бригадын партгрупорг В. В. Ряшинцев, профгрупорг И. А. Слугин гэгшэд коллективэй ажалай эдэбхиие дээшэлүүлхын тула оролдосо шадабаряа гаргадаг юм.

Пассажирска автотранспортна 1-дэхи предприятиин Д. Е. Мещеряковой толгойлдог бригада гурбан жэлэй саана хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ эхилээ һэн. Олзо орошын, автобусуудаа харгыда гаргаха талаар тэдэнэр һайн дүнгүүдтэй. Автомашинануудай саг болзортоо рейснүүдтэ гараһаниинь хинагдажа, шалгагдажа байдаг гуримтай.

Жэлэй түсэб хоёр һараар уридшалан дүүргэгшэдэй дундаһаа 1-дэхи ГАП-ай Л. Е. Вишняковой бригадые дурдамаар. Эдэнэр ашаа зөөлгын, ашаанай эрьесын түсэбүүдые тус тустань 105,2. 117,9 процент дүүргээ. Ажалай бүтээсын талаар түсэб 118 процент бэелүүлэгдээ. Эндэхи түрүү жолоошод Н. С. Волокитин, В. А. Григорьев, В. Ф. Суздалев гэгшэд автомашинануудаа шадамар бэрхээр хүдэлгэһэнэй, шэнгэн түлишэ алман хүдэлһэнэйнгээ түлөө һайшаал, магтаалда хүртэһэн.

Жэлэй түсэб дүүргэгшэд нэгэдэл дотор үдэрһөө үдэртэ олошорно. Мүнөө эдэнэй тоо 1100-да хүрэнхэй. Эгээл түрүүлэн ерэхэ жэлэй тоосоогоор ажаллажа эхилэгшэдые нэрлэбэл, 1-дэхи ГАП-ай жолоошод Ю. М. Нестерев, В. К. Чимитов, 1-дэхи ПАП-ай И. И. Устинов, 3-дахи ПАП-ай Г. Б. Жебаханов, В. И. Казарикин гэгшэд болоно.

Манай корр.

МОЛДАВИИН ССР. Тирасполиин хлопок-саарһанай нэгэдэл нэгэ час хахадай болзор соо 42 мянган метр бүд гаргадаг хүсэтэй. Тэдэнэй үйлэдбэрилдэг бүд оронноймнай бүхы нютагуудта мэдээжэ байхаһаа гадна хилын саана, тэрэ тоодо США-да, Канадада, ФРГ-дэ, Францида үндэр сэгнэлтэдэ хүртэдэг. Моодоһоо дулдыдан, саг үргэлжэ һэлгэжэ байдаг хубсаһанай ассортимент, шанарынь худалдан абагшадай ехэ һайшаалда хүртэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд предприятиингаа гаргадаг бүдүүдые харуулжа байна.

ТАСС-ай фотохроника.

ХҮДӨӨГЭЙХИДЭЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

ЛЕНИНГРАД. Областиин малшадые намар гэнэдүүлээгүй. Хүйтэнэй эхилхэдэ, тэдэнэр һаалиин мал үбэлэйнь байрада оруулаад байгаа. Хэрбээ энээнэй урда энэ үедэ һү һаалиин доошолдог байгаа һаань, мүнөө жэлдэ тэрэ нэмэһэн байна.

«Ленинградское», «Детскосельское», «Победа», «Гомонтово», «Татчинское» гэһэн нэгэдэлнүүдтэ илангаяа ехэ һүн һаагдана. Эршэмтэй технологиин үндэһөөр зунай бэлшээриин хойноһоо харууһалжа, сезон соо 6—8 ургаса абаһан байна. Бэлшээриин хаһын дүүрэхэ үеэр малай рациондо үбһэ ба сенаж нэмэгдэжэ, үнеэдэй һаам доошолоогүй.

— Олонхи фермэнүүдэй малшад юһэн һарын түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ,— гэжэ областной агропромышленна комитедэй мал ажалай таһагые даагша А. Смирнов хэлэнэ.

— Бүхыдөө жэлэй эхинһээ хойшо 730 мянган тонно һү болбосоруулгын предприятинуудта эльгээгдээ. Түсэбтэ табан жэлэй хоёр жэлэй түсэбые Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойдо дүүргэхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлһэн түрүү бригада болон звенонууд түсэбһөө гадуур 20 мянга шахуу тонно һү тушаагаа. Энэ дүн бүри дээгүүр байжа болохо һэн. Жэшээнь, Лужске РАПО мянгаад тонно һү дутуу тушаагаа. Зундаа райондо ехэ халуун байһан, уһалууриин түхеэрэлгэнүүд муугаар хүдэлгэгдэһэн байгаа. Приозерско болон Выборгско РАПО-нуудай газар дайдые байгаалиин-сагай уларилай едли эрхэ байдалда оршодог. Хэрбээ түрүүшын РАПО-до Ленинградай эрдэмтэдэй туһаламжаар сабшалан ашаглаха түрүү онол арга нэбтэрүүлһэн байхадань, хүршэнэрынь урданайхяараал хүдэлһэн байха юм.

Бусадшье алдуу эндүүнүүд элирүүлэгдэһэн байна. Лугэводуудай кадрнуудые бэхижүүлхэ, уһалалгын отрядуудые шангадхаха шухала.

XII ТАБАН ЖЭЛ: ХУРДАДХАЛГЫН ЗАМААР

ХУБИЛАЛТАНУУД ХҮЛЕЭГДЭНЭ

Ажалшадай олон тоото хүсэлэнгүүдһээ уламжалан, хилээмэ-бүүлхын ба макароной зүйлнүүдэй шанарые һайжаруулха дурадхалнууд КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ байгша оной октябриин 23-да зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. «Хилээмэ баридаг предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалые урмашуулха зорилготойгоор ерэхэ жэлэй эхинһээ тэдэнэртэ шэнэ салин хүлһэн тогтоогдохо, мүн һүниндөө хүдэлһэнэйнь түлөө нэмэлтэ түлбэринүүдэй хэмжээнүүд дээшэлүүлэгдэхэ юм» гэһэн шиидхэбэри эндэ абтаа.

Үнэхөөрөөшье, манай предприятида ажалнай нилээд хүндэ юм. Оньһожоруулгын хэмжээн оройдоол 50 процентдэ хүрэдэг. Бии хүсэеэ гарган, шандааһаяа шангадхан хүдэлхэ саг гарадаг даа. Барилгашад энэ байшан ашаглалгада тушаахадаа, ехэ дутуу дундануудтайгаар хилээмэ барилгашадта тушааһан байгаа. Цехүүдэй байрын агаар һалхитуулан һэрюусүүлдэг түхеэрэлгэнүүд 7—8 жэлэй саана эмдэрээд, мүнөөшье болотор заһагдаагүй зандаа. Энэмнай юрын асуудал бэшэ. Продукциин шанарта, санитарна байдалда сэхэ нүлөөлдэг гээшэ. Зундаа пээшэнгүүдэй дэргэдэ халуун гээшэнь — «ууяшама» гэмээр. Үбэлдөө жэхымэ хүйтэн. Юрэдөө, хүнэй элүүр энхэтэй сэхэ холбоотой асуудал мүн. Манай шефүүд — Шэнэ-Бэрээнэй гол заводойхид эдэ түхеэрэлгэнүүдые тодхожо үгэхэ ёһотой гэһэн шиидхэбэри абтаа бэлэй. Теэд он жэлнүүдэй ошобошье, энэ амин шухаг асуудалые шиидхэхэ арга олдоогүй байһаар. Ямар ушарһаа иимэ унжагайралган болоноб, магад шеф-предприятидамнай мэргэжэлтэд дуталдадаг юм аа гү гэжэ һананабди.

Түсэб дүүргэлтые абаад харабал, һүүлэй хоёр жэлэй туршада урагшатай ажалланабди. Үнгэрһэн арбан һарын дүнгүүдээр товарна продукци үйлэдбэрилгын, продукци худалдалгын талаар түсэбүүд 100 гаран процент бэелүүлэгдээ.

Би өөрөө заводой хүдэлгэгдэжэ эхилһэн үдэрһөө эндэ ажалланаб. Лабораториие даагша һэн тула бүхы коллективэй хүдэлмэридэ, продукциин шанарта сэхэ хабаатай хүм. Голодоһо гаргалгые һэргылхын, голодоһоной шалтагаание элирүүлхын тула бүхы анализуудаа саг болзоортонь хэхэ хэрэгтэй. Квартал бүхэндэ лабораториин хүдэлмэриин түсэб табигдадаг. Теэд эндээ оройдоол гансааран хүдэлмэрилнэб. Үнэн дээрээ 3—4 хүн ажаллаха ёһотой юм. Хилээмэнэй предприятинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ парти, правительствын зүгһөө иимэ ехэ анхаралай хандуулагдажа байхада, лабораторидомнайшье хубилалтанууд болохо зэргэтэй гэжэ найданаб.

Мүнөө бидэ баян дэлгэр сагта ажаһууна гээшэбди. Хилээмээр, эдеэ хоолоор дуталдаха гээшые үзөөгүйбди. Харин хаа-яа заводой эбдэрээд, хилээмээр нэгэ-хоёр үдэр дуталдабал, хүн зон абаһаар лэ маниие гэмнэжэ эхилдэг. Манда хүдэлхэ дуратайшуул тон үсөөн гэжэ мэдэдэг гү? Ажалһаа гаралган, оролгон зай захагүй олон. Иимэ эрхэ байдалда бүхэли райониие юрэ хилээмээр бэшэ, харин һайн шанартай хилээмээр, бусад зүйлнүүдээр хангаха зэргэтэй бшуубди. Ушар иимэһээ районой, манай управлениин хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө ажалаймнай эрхэ байдалые һайжаруулхаар дары түргэн хэмжээнүүдэй абтаагүй һаа, манай үйлэдбэридэ хурдадхалга тухай бодомжолхонь үшөө эртэ ха.

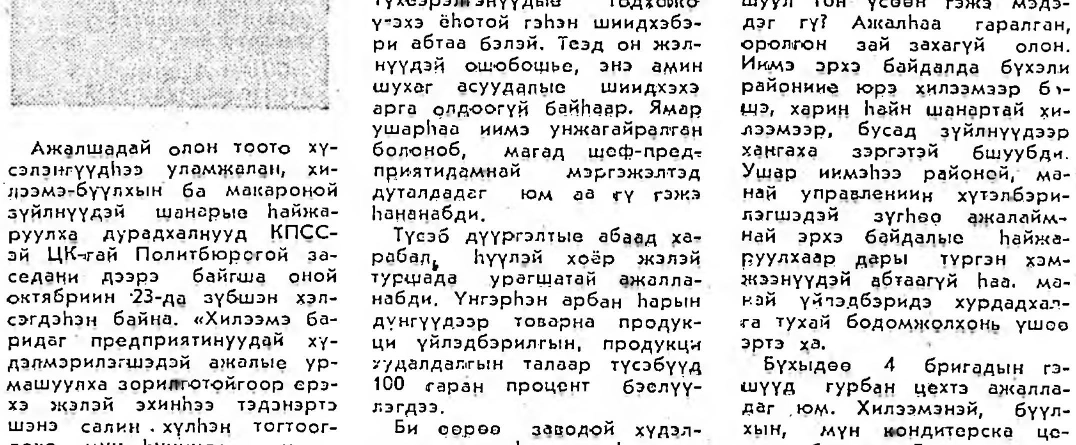
Бүхыдөө 4 бригадын гэшүүд гурбан цехтэ ажалладаг юм. Хилээмэнэй, бүүлхын, мүн кондитерскэ цехүүд болоно. Бүхыдөө продукциин 33 зүйл гаргагдана. Һая баригдажа эхилһэн «Донской» кекс эрхим шанартай гэжэ мэдэрэгдээ. Юрэдөө, квартал бүридэ продукциин 3 шэнэ зүйлые барижа һураха гэжэ шиидэнхэйбди. Оно-

Гэбэшье ажалай эрхэ байдалда, технологидо олон тоото дутагдалнуудай бии дээрэһээ шанарнай һанаһанда хүрэнэгүй. Гомдолнууд урданайхиһаа үсөөнөөр ородог болоошье һаа, хүн зонһоо үшөөл дууламаар байдаг.

Үнэн сэхээр, оролдосо ульһатайгаар хүдэлдэг хүнүүд манда олон. Дүршэл ехэтэй, дадал болоһон тула нэгэ ажалдаа тогтонижоод хүдэлнэ бшуу. Жэшээлхэдэ, кондитернүүд Н. Г. Горюнова, Е. И. Полютова гэгшэд бүри багаһаа хилээмэ баригшын мэргэжэл шудалаа юм. 4-дэхи разрядай мастер Е. И. Полютова арбан нэгэн жэлдэ Закаменск хотын хилээмэнэй заводто, дүрбэн жэлдэ Татарский Ключ һууринда пекарнида хүдэлһэнөө манда ерээ һэн. Нёдондо КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаа. Хилээмэ баригшад сооһоо Л. А. Пименовагай, Г. И. Черныхэй бригаданууд шадал шандааһатайгаар ажаллана. Эдэнэр халаан бүриингөө даабаринуудые 120—130 процент бэелүүлдэг заншалтай.

Һүүлэй үедэ техническэ шэнэ түхеэрэлгэнүүд нилээн тодхогдоо. Гурил зуурадаг хуушанай машина саг үргэлжэ эмдэршэдэг байгаа. Мүнөө шэнэ түхэлэйхи табигдаа. Хоёр жэлэй саана электрическэ пээшэн асарагдаһан юм, теэд утаһаниинь таһараад һалаа. Нөөсэ уһанай баагууд анхан цехэй хажууда табяатай, саг үргэлжэ гоожодог, шалбааг тогтодог бэлэй. Мүнөө амяараа таһалга соо эдэ баагууд түбхинүүлэгдэнхэй. Ариг сэбэр сахихада ехэ зохид болоо. Гадна тусхай блогуудаар хубаагдаһан пээшэмнай ху-

хсйн, Шулуутайн ОРС-нуудта, Загарайн райподо бариһан хилээмэмнай эльгээгдэнэ.

Элэһэн ба хуушарһан детальнуудые заһабарилан шэнэдхэдэг болон бүтээдэг Тарбагатайн заһабарилгын мастерскойдо эдэ үдэрнүүдтэ халуун хаһа эхилбэ. Районойнгоо ажахынуудай техникэ, элдэб оньһон механизмуудые богони болзор соо заһабарилха хэрэгтэй бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) И. Минаев. И. Крашенинников, Л. Максимов гэгшэдһээ бүридэһэн слесарьнуудэй звено ажал дээрээ.

В. ПЛУТТЫН фото.

Ерэхэ жэлэй ургасын түлөө

ГАБШАГАЙ ХОЁР һАРА СОНОСХОГДОНХОЙ

Мүнөө республикын ажахынуудай нэлэнхы үргэн тарялан байрын саһаар хушагданхай. Эгээл энэ үедэ таряашад, механизаторнууд һанаа амар һуунагүй, ерэхэ ургасын бата найдамтай үндэһэ һуури табижа байнхай. Мухар-Шэбэрэй районой колхоз, совхозуудай поли дээрэ үглөөнһөө үдэшэ болотор эршэтэ ажал замханагүй. Энэньшье гайхалгүй. Ажахынуудай механизаторнуудай һанал бодолынь ерэхэ жэлэй ургасада хандуулагданхай байһаниинь. Илангаяа таряалан дээрэ нютагай үтэгжүүлгэ гаргаха түсэбөө заатагүй дүүргэхэ гэжэ оролдожо ябаһаниинь манда ойлгосотой байгаа һэн.

«Родина» колхозой таряашад энэ һарын дууһатар дүн хамта 12 мянган тонно наг шэбхэ шэрэхэ зорилготой дээрэһээ энэ шухала хүдэлмэреэ хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр ябуулхые оролдоно. Эндэ томодхогдоһон оньһожоруулагдамал отряд байгуулагдаа. Тэдэнэртэ районой «Агропромхимия» нэгэдэлһээ элдэбын түхэлэй 14 машина, техникэ үгтэһэн байха юм. Жэшээлхэдэ, К-700 түхэлэй хоёр трактор дээрэ тодхогдоһон ашаалалгын түхеэрэлгэ КамАЗ түхэлэй автомашинын, мүн Т-150 түхэлэй тракторта шагтагалагдаһан тэргэнүүдэй кузовууд соо органическа үтэгжүүлгэ сагдары ашажа үгэнэ. Эдэ техникын наг шэбхээ полиин захада асаржа үгэхэдэнь, үтэгжүүлгэ сасадаг тусхай хоёр түхеэрэлгэ тэрэниие таряалан дээрэ гаргажа сасана. Энэ бригадые дүй дүршэлөөр баян механизатор Г. М. Калашников хүтэлбэрилдэг юм. Тэдэнэр октябриин 13-һаа энэ габшагай хүдэлмэреэ эхилжэ, мүнөө 7000 тонно наг шэбхэ гаргаад байна.

«Заганский» колхозой механизаторнууд 1987 ондо баян ургаса ургуулха талаар энэ үбэлэй һарануудта дүн хамта 8000 тонно нютагай үтэгжүүлгэ шэрэхэ даабарияа 2000 тонноор үлүүлхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаба. С. Е. Филатовай хүтэлбэрилдэг отрядай гэшүүд түрүүшын үдэрһөө шухала хүдэлмэреэ эршэмтэйгээр ябуулжа эхилэнхэй. Тиигэжэ тэдэнэр түрүүшын үдэрэй туршада 640 тонно наг шэбхэ шэрэһэн байха юм. Эдэнэрэй ажалайнь дүнгүүд 5 хоног бүхэндэ согсологдоно.

Отрядай механизаторнууд Л. И. Иванов, В. П. Попов, Ф. Ф. Бельский, И. Д. Тимофеев, Я. П. Алоксеев гэгшэд һайнаар хүдэлжэ, үдэр бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэнэ. Мүнөө тус коллектив 5000 тонно органическа үтэгжүүлгэ поли дээрэ гаргаба.

Район соогоо эгээл түрүүлэн наг шэбхэ шэрэжэ эхилһэн «Знамя Ленина» колхозой механизаторнууд габшагай хоёр һарын туршада бүхыдөө 7000 тонно нютагай үтэгжүүлгэ гаргаха зорилготой. Эдэнэр ноябрь һарын тэн багаар хараалһан даабарияа гүйсэд бэелүүлхэ юм.

«Авангард» совхозойхид октябриин 21-һээ энэ шухала кампанияа эхилээ. В. М. Шайдуровай ударидадаг бригадын механизаторнууд 3000 гаран тонно органическа үтэгжүүлгэ гаргажа шадаба. Тэрэнэйнь 1000 тоннонь нуга сабшаланда шэрэгдээ. Ажахын тусхай энэ бригадын гэшүүд декабрь һарын 10 болотор дүн хамта 6000 тонно наг шэбхэ гаргахаар хараална. Эдэнэр хэлэһэндээ заатагүй хүрэхэ зорилготой.

Энэ харюусалгатай хүдэлмэри районой бусад ажахынуудта баһал эмхитэйгээр ябуулагдажа байнхай.

Д. ДОНДОКОВ.

Совет орон дотор

ХОЙТО ЗҮГЭЙХИДТЭ ҮРЭ ЖЭМЭС

ТАШКЕНТ. Узбекистанай летчигууд үрэ жэмэс болон овощ Холын Хойто зүг, мүн Алас-Дурна хизаар руу зөөхэ хаһые түгэсхэбэ. Борт дээрээ 30 тонно виноград ашаһан ИЛ-76 түхэлэй самолёт Наманган—Норильск гэһэн замаар һүүлшынгээ рейс хээ.

Петропавловск-Камчатский, Тикси, Шмидтын хушуун, Арктикын болон Номгон далайн эрье дээрэхи холын бусад һуурин тосхонууд 12 мянга шахуу тонно абрикос, помидор, персик, яблоко, виноград Узбекистанһаа абаа юм.

Узбегэй граждан авиациин управленидэ мэдээсэһэнэй ёһоор, нёдондо жэлэйхиһээ мянга гаран тонноор ехэ ашаан зөөгдөө. Түрүүшынхээ хэрэглэгдэһэн ИЛ-76 түхэлэй самолёдуудай туһаламжаар иимэ ургалта туйлагдаа.

(ТАСС).

ҮНДЭР ШАГНАЛДА ХҮРТЭГ...

НАМТАРЫНЬ АЛДА...

Үсэгэлдэр ороһон саһан хабсагай уула, тала дайда сагаан хүнжэлөөр хушажархинхай. Мүнөөшье хирэхирэ болоод лэ багаханаар бударгаад абана. Теэд газаа аалин намдуу, дулаан. Бидэ нойтон, халтирхай харгыгаар аргаахан дабшанабди. Аха нютагаар ябаагүй хүндэ эндэхи байгаалиин гоё һайханиие зураглан хэлэхэньшье бэрхэтэй хаш. Тэрэниие өөрынгөө нюдөөр хаража, зүрхэ сэдьхэлээрээ мэдэржэ сэгнэхэ хэрэгтэй.

Уданшьегүй шэнэбтэр гэрэй газаа ерэжэ буубабди. Гэрэй эзэн һаяшаг ороһон хэбэртэй галаа түлихэ гэжэ байба.

— Һаял оробоб. Иимэ сагта хонидоо орхихын аргагүй. Хүгшэнэйнгөө ошоходол ерэбэб. Ингээд лэ саһамнай орохонь, үбэлнай болохонь бэшэ гү даа. Энэ жэлдэ яһаланшье ута намар болобо даа. Дулаан, хониднай бэлшэжэ, тамир шадалаа абаа. Бараг лэ үбэлжэхэ ёһотойбди,— гээд хонишон хөөрөөгөө эхилээ һэн.

Сырен-Жап Ошоровичай ажабайдал хүдөөгэй тэрэ үеын хүнүүдэй хуби заяантай адли, нягта холбоотой. Илангаяа, холын хадалиг Аха нютагай малшанай бүлэдэ түрэһэн хүбүүндэ һурахашье саг олдоогүй. Хара багаһаа хойшо эжыгээ дахажа, малай хойноһоо ябаа. Арай гэжэ арба гаража ябатарнь Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн эхилжэ, фронтдо мордоһон эсэгэнэр, аханарайнгаа түлөө хүдэлхэ хатуу шанга эрилтэ эдэл эдир үхибүүдэй хүдэржөөгүй мүр дээрэ унаа бшуу. Сырен-Жабайшье урда шэлэхэ харгы байгаагүй. Эхэтээ колхозойнгоо эхэ хонидой отарые даажа абаад лэ харууһалаа һэн. Ингэжэл тэрэ ажалайнгаа намтар дайнай гал дүлөөр соробхилһон жэлнүүдтэ эхилһэн байна.

— Хонишон болоходоо ехэ ядагшашьегүй һэм. Юуб гэхэдэ, урданьшье эжытээ баһал малда ябагдаа. Гушаад онуудта эжымни ямаа харагша бэлэй. Тиигэбэ ябашье арбаадтай үхибүүндэ нилээд хүндэ байгша һааб даа. Теэд бидэ, тэрэ үеын үхибүүд, дайнай үеын эрилтэнүүдые һайн ойлгожо, шадал соогоо оролдогшо һэмди. Сагшье шанга байгаа. Ганса хонидоо харууһалха бэшэш. Колхоздоо туһалхаш. Зундаа үбһэе бэлэдхэхэш, колхозойнгоо бэшэшье шухала хүдэлмэридэ хабаадалсахаш. Хүндэл саг байгша һэн даа,— гээд Сырен-Жап Ошорович тэрэ үеынгөө байдал һанаандаа оруулан һуугаа һэн.

Тэрэл сагһаа хойшо Сырен-Жап Доржиев хонин ажалтаяа хахасаагүй шахуу. Дүшөөд гаран жэлэй туршада олоһон тэрэнэй дүршэл нилээд баян болонхой ааб даа. Даажа абаһан ажалдаа ходоо харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, бүхы хүсэ шадалаараа оролдожо хүдэлдэг һэн тула хэзээдэшье амжалта туйладаг байна. Тала дайдаар хомор, хадалиг Аха нютагта хонидые харууһалха гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ.

— Мүнөө сагта хонишоной ажал нилээд хүнгэн болоо даа. Гэр байрамгайшье һайн, электрын ... бүхэндэ шахуу ... Телевизор хара... ха, һаатаха ... жэл хэлэхэ ... болотор хүнда ... Жараад онууд... Орлик хүрэтэр ... морёор зөөжэ ... бди. Бишье ... һан байхаб. ... 3 хазаар мори... гээд лэ тэдээ... гурил ган... хоножо ерэг... Харин мүнөө ... дажа, автома... даг болошобо ... дөөл, үдэр ... хубилалтанууд ... зоной һуудал ... байса хубилжа ... мнай манай ... ажалша хүн ... харалаа хандуул... шэ гээшэ ааб ... юрын малшанай, ... үндэрөөр сэгнэ... жэ һанаашьегүй ... шадаашье һайн... гэжэ найдуулнаб,— ... рен-Жап Ошоров... бэ.

Һаяхан хонишо... сусашагүй ажал... сэгнэгдэжэ, тэр... Улаан Тугай ор... нагдаба.

Мүнөө Сырен-... рович Доржиев ... рөө Булаг гэжэ ... һайхан газарта ... рууһалжа. Һүүлэй ... лэй туршада эхэ ... риһөө зуун хур... районойнгоо түрү... шодой зэргэдэ ... Суута хонишон... шэл тухайгаа ... хэлэжэ үгэхыень ... нигэжэ хэлээ һэн ...

— Хонишоной ... дээжэ ха юм ... үлүү ондоо юумэн ... Гансал үнэн зү... оролдожо хүдэлхэ ... Тобир тарган, ... хониниисо заатагүй ... абтадаг. Тиимэһээ ... зунай, намарай са... паар бэлшээжэ, хү... оруулха таргалуу... тэй. Түл абажа ... бидэ хашааһаа ... шахуубди. Эндэ ... гэхэдэ, гараһан ... эхынь ураг заатагү... дэг байнабди. Хү... гаа байра хуура... тула саг үргэл... бэлдэһэн хоёр... гээшэбди. Мүн эн... нид, хурьгадта һа... үгэхэ шухала гэж... шоб.

Доржиевтан ... хүүгэдые хүн болго... баян айлайхи юм. ... бага хүбүүнинь ... һургуулида һураж... ниинь булта түрэл ... үлэжэ, гэр бүлэ ... Сырен-Жап Ошо... тьяна Дашиевна ... шэн баабай эжы ... нэй болонхойшье ... гайнгаа зали ал... шэтэй шангаар ... зандаа. Тэдэнэй ... гоо бодожо сэдьх... шэжэ ябадаг ... нуудшье ехэ. Тэ... лайнь, ажабайдал... хан намтар, ходо... шаа зорилһон эр... хүүгэдтэнь ашата ... тань ёһотой һай... болохол.

М. САНДА...
манай корр...

Ахын район.

...АССР-эй ВЕРХОВНО...Й ПРЕЗИДИУМДЭ

...hомоgордоhон мүнгэ зөөри зарималда баани, гарак барилгада ашаглагдана. Иимэрхүү дутагдалнууд Баргажанай, Зэдын, Хоринии районуудта дайралдадаг. Олонхи ушарта шифер, цемент, радиатор, батарейнууд, шэрэ дуталдаха, гэр байра заhабарилгада хэрэгтэй зүйлнүүдые бүтээхэ талаар республикын промышленнэ предприятинуудтай арга боломжонуудые хэрэглэнгүйгөөр гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. Гэр байра ашаглаха, ариг сэбэр сахиха хэрэг муугаар эмхидхэгдэнхэй. Улаан-Үдэдэ мини лэ 73 гэртэ «Жэшээтэ харуулхалалгын гэр» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдоhон байха юм.

Эдэ дутагдалнуудые усадхаха, хуулита ёhо гуримуудые жэнщэгүй баримталха эрилтэ Гэр байрын-коммунальна ажахын министерствын, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй үмэнэ республикын Верховно Соведэй Президиум табиба. Гэр байрын-коммунальна заhабарилгые комплекснээр эмхидхэхэ, жэжэ-бэхэ заhабарилгые саг болзортонь хэхэ, гэр байрые заhабарилха талаар хүн зоной захил дүүргэхэ хэрэгые эрид үргэдхэхэ шухала. Заhабарилга-барилгын, гэр байра харууhалалгын албан зургаануудай үйлэдбэриин баазые үргэдхэхэ, зүбөөр ашаглаха, кадрнуудаар хангаха, ажал эрхилэлгын шэнэ оной аргануудые нэбтэрүүлхэ, зөөри-hөөсэндөө гамтайгаар гарташалха — эдэ бүгэдэ гэр байра зүбөөр ашаглаха хэрэгые эрид hайжаруулха эрилтэй. Капитальна заhабарилгын хэрэгые зүбөөр түсэблэхэ, барилгын материалнуудаар саг болзортонь хангаха, ашаглаха зургаануудай мэдэлдэ байhан гэр байрануудые нютагай Соведүүдэй мэдэлдэ дамжуулан үгэхэ шиидхэбэринүүд болдоор бэелүүлэхэ эрилтэнүүд табигдаба. Эдэ асуудалнуудые арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй сессинүүд, саг үргэлжын комиссинүүдэй заседаниинуудта хэлэлцэжэ, хараалагдаhан хэмжээнүүдэй бэелүүлгые хинажа байха шухала. Гэр байрые зүбөөр харууhалха, ариг сэбэр байлгаха талаар социалис мүрысөөн үргэдхэхэ хэрэгтэй гэжэ Президиум тэмдэглээ.

Заседани дээрэ энэ асуудал зүбшэн хэлэлгэдэ республикын Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд В. К. Агапов, П. А. Розанов, В. В. Саукан, Е. М. Мацуков, А. С. Березинов, мүн республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Е. А. Тарасюк, арадай депутадуудай Хягтын районой Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Д. Балдырнов, республикын худалдаа-наймаанай министр Ю. М. Битаев. Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ Б. Г. Кушеев болон бусад хабаадаа.

Заседани дээрэ республикын ажахыда, социальна хүгжэлтэдэ, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй ажал ябуулгада хабаатай бусад олон асуудалнууд зүбшэгдэжэ, тодорхой шиидхэбэринүүд абтаа.

ШАРАЛДАЙН ХОНИШОН

«МАНАЙ ҮЕЫН ХҮН»

ГЭhЭН КОНКУРСДО ЕРЭhЭН ОЧЕРК

Мухар-Шэбэр ерэhэнhээ хойшо уулзаха, хөөрэлдэхэ гэжэ оролдоhон хүнөө одооошье олобо янзатайб. Районой түрүү хонишодой нэгэн Иван Кириллович Овчинников бригадатаяа Үргэн-Жалга гэжэ газарта зуhаhан аад, hаяшаг үбэлжөөндөө нүүгээ гэжэ дуулаhан тула тиишэ ошожо бригадынь хүбүүдтэй уулзаабди. hаянай нүүлгэн, зөөлгэн болоhон аад, унтахы нойргүй хүдэлhэн бригадирнай амархаяа Шаралдайгаа ошоо, арай гэжэ ябуулаабди гэжэ хонидой томодхогдомол hүрэгые хаража байhан табан хүбүүд манда дуулгаба. Тиигээд лэ мүнөө Шаралдай hууринай тэг дунда оршодог, шэрдэмэл остойбонтой соморхон гэрэй газаа зогсонобди.

Нохой хусажа, «Нүхэр-ар, бү шууя!» гэжэ хэнэйшьеб утаар татажа дуугарха дуулдаба. Урбуулга малгай үмдэhэн, багсааhанhаам холо залуу хүн үүдэндэ харагдажа, райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэтэй гараа барилсаад, энеэбхилэн, абяагүй зогсобо.

— Иван Кириллович, танилса. Шамтаймнай хөөрэлдэхэ гэжэ зорюута ерээ. Гэртээ урииш даа,— гэжэ Сергей Нимаевичай хэлэхэдэ, тэрэ жэгдэхэн шүдөө сайбалзуулан энеэбхилжэ: «Орожо хайрлыт!» — гэhэншүүгээр заhгаба. Тиигээд түрүүлэн ябаадхиха зуураа: «Нохой зуудаггүй» — гэжэ гүбэд гэнэ. Гэрэй эзэн эхэнэртэй, шала дээгүүр нааданхайгаа тараагаад hууhан хоёр хүүгэдтэй мэндэшэлэлдэн, эхэ таhалга соо оробобди.

Гэрэлтэй газарта одоошье нюурынь hайнаар харабаб. Үндэр ургэн хүмэдхэ дорсhоонь гүнзэгы харгэ нюдэд гантэ ялас гэнэ. Гүжэгэр үгэ нюргатай эд, бэгзэд гэд абадаг, марзагүй хүн. Гушаад харанай, үгэ үсөөнтэй, томоотой янзын хүн гэжэ эн hанадаг байжа болоо.

— Иван Кириллович, ажал тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэхэ байгааш. Үнгэрhэн жэлнүүдэйнгээ дүнгүүдые hанана гү?— гэжэ Сергей Нимаевичэй дуугархые дуулабашье, хонишон нэгэ хэлэм гэдэг үгэ...

«...ШАРДАЙСА ГҮЙЛДЭГШЭ БЭЛЭЙБДИ...»

Эжынь колхозой галуушан байhан hэн. Ажалhаа эсэнги, сухалтайшаг ерэдэг байhан хадаа,—гэжэ бишыхан Ваня шэбүүгэн аймаггүй...

дэр наранай элшэ доро үбсүү, нюргаа жэгнүүлэн шаруулха аргагай, ёhотой худөөгэй үхибүүд ябадаг hэн ха.

— Шаралдайн нуга, ташалангуудаар шэрдайса гүйлдэгшэ бэлэйбди,—гэжэ Иван Кирилловичэй шоглоhоншье, гунигта абтаhаншье янзатайгаар хэлэнэ. — Арбадахние лүүргэhээр лэ, удаан болонгүй, хо-

рэг нэгэдүүлэн абаhан тула бригададань зургаан хүн хүдэлнэ.

Ажалайнь энэ эхэн онсо шэнхэ бидэние иланга hонирхуулаа. Хоёр hүрэг эхэ хонид голоhон гэжэ 1300-гаад толгой болоно бшуу. Эды олон хонидые харуулхада, 6 хүншье усоодхоор шэнгил...

— Булта бэеэ хүсэhэн эрэ-

нишон болооб. Намhаа 3 наhаар дүү Дмитрий колхоздоо түрүүн трактористаар, жолоошоноор хүдэлөө. hүүлээрнь намдаа туhалагшаар орожо, найман жэл соо суг хүдэлөөд байнабди. Ленэ «Райсельхозтехникэдэ» хүдэлнэ. Анимнайл бидэнhээ таhаржа, город ябашанхай. Трамвай бараг жолоодоно гэжэ дуулагшаб даа, теэд тэрэмнай хайшаа юм?..

Иван Кирилловичэй голонгёор иигэжэ хэлэхэдэ, «гадартай, арьбантай» газарhаа таhараагүй, ёhотойл худөөгэй таряаша, малша хүн дуугаржа байна гэжэ мэдэхээр. Андрей, Костя гэжэ нэрэтэй өөрынгөө хоёр хүбүүе, дүү хүбүүн Дмитриингээ хоёрые баhал хүдөөгэй хүдэр бэрхэ малшад, механизаторнууд болохо гэжэ тэрэ этигэнэ хэбэртэй.

ХОНИШОН БАЙХАДА, ЮУГЭЭРЭЭ hАЙН БЭ!

— Юугээрээ hайн гэжэ hананат? — гээд, Иван Кирилловичэй энеэбхилхэдэ, лампын гэрэл доро нюдэниинь шогтойгоор ялалзаадхина. — Хэжэ байhан ажални зондо туhатай гэжэ ходо hанажа ябахаш. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, хэрэгтэй хүнби гэжэ... Нэгэн ерээд, оролдыш даа, шадалаараа болыш даа, шамдаал найданабди гэжэ-гэжэ ошохо, удангүй нүгөөдэнь ерээд, дээрэнь «дабhалха». Мүнөө таанаршье баhа...— гэжэрхёод, мэхэтэйгээр урдаhаамнай харана. Жиирэй, туранхайшаг шарайнь зосооhоо гэрэлтэжэ, угаа сэбэрээр үзагдэнэ, энеэбхилхэдэнь, эээлүүдгүй урдаhаань энеэбхилнэш.

Хонишоной хүдэлмэри тухайгаа иигэжэ хөшонгуушалжа хөөрөөшье hаа, эхэ хонидые тэрэнэй даажа абаhаар, ямархан бэрхэшээлнүүдтэй ушарhан тухай суг хүдэлдэг нүхэдhөөнь, нютагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. И. Чекановhаа мэдэжэ абаа hэмди.

— Оролдосотой бэрхэшье hаа, түрүүшээ дүршэлгүйдэжэ, тугшарhыень hайн hананаб,—гэжэ Владимир Иванович Чеканов манда хөөрөө hэн. — Түсэбөө hайн дүүргэбэшье, зуутанай зэргэдэ оронгүй, хэдэн жэл соо ябаа. Дүү хүбүүнтээ хамтаржа, hанааниинь тэгшэ болоhон хэбэртэй агша. Байдалынь яндагар. hүүлэй хэдэн жэл соо хоёр hүшүүл байгаад, ядаабди гэхэмнай hэн гү даа,—гэжэ хонишоной тоомжоргүйгөөр хэлэхэнь hонин.—Архи уудаг, ажалаа хаяад зайгуултадаг хүн манда байха бэшэ. Өөрөө би амандаашье хэдэггүйб, бүри анханай...

Нэгэдэмэл hүрэгтэ бэлшээриин hайн газар хэрэгтэй гэжэ тэрэ бодомжолно. Тэжээлээшье зүбөөр хубаарилха, хабар болотор хүргэхэ гээшэ шухала юм ааб даа. Чековэ гуримаар hүүлэй үедэ хүдэлдэг боложо, тэжээлдээ эзэн байдаг болоhониинь ехэ hайн. Урдань эндэ-тэндэ үбhэн дутаба гээд лэ, газааhаань абаад ябашаха ушар болодог hэн. Мүнөө тиимэ юумэн үгы, жэшээгүй гуримтай болоо гэжэ хонишон урмашана.

Отделениие эрхилэгшэ Виктор Константинович Кравцов, ветеринарна техник Анатолий Чеботарёв гэгшэд хонишодто ороод лэ гарадаг, участогай больницын медсестра Валентина Шифова байдалайнь сэбэрые, бэеынь элүүрые ходо шалгажа байдаг гэжэ баhа мэдэхэ болобобди.

— Хүбүүдни, хүбүүдни гээд лэ, тэдэнээ нэрлээшьегүй байна хаб,—гэжэ Иван Кириллович хэлээд, бригадынгаа гэшүүдые нэгэ нэгээр нэрлэжэ үгэбэ, Дмитрий дүүhээнь гадна Иннокентий Гороховский тэрээнтэй яhала удаан хүдэлhэн байба. Сергей Гусляков, Александр Алексеев, Валерий Хвостовец гурбан нэгэдэмэл hүрэгтэй болоhонhоонь хойшо бригададань хүдэлнэ.

Эдэнэй үгээ ойлголсожо хүдэлдэг байhые мүнөө жэлэйнь дүнгүүд гэршэлнэ. Зуун эхэ хонин бүхэнhөө эдэнэр 106 хурьга, толгой бүриhөөнь 3 килограмм 600 грамм нооhо абаhан байна бшуу. Урда жэлнүүдэйньшье дүнгүүд баhал hайнууд. Зуун эхэ хонинhоо 100 hайса гаран хурьга абадаг бэрхэшүүл район соо бии юм ааба, теэд эдэмнай 1300 толгой хонитой бригада ха юм.

«Ямаршье бэрхэшээлэй тохёолдоо hаа, өөрөө дабажа гарадаг, альгаа хабсараад, туhаламжа эрижэ, зэрэб үгэ тараажа ябадаггүй, ядаhанаа хүндэ харуулха дурагүй, тусгаар хүн лэ,..»—гэжэ Иван Кирилловичтэй хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлхэ бүрэ ойлгожо hуубаб.

АЖАЛАЙ НЭГЭ ҮДЭР

Үглөөнэй табанда бодожо, сайгаа уугаад, таба хахадта хонидоо бэлшээридэнь гаргадаг гуримаа тэрэ хэзээшье алдадаггүй. Туhалагшатаяа — Дмитриин гү, али хэнэйнь ээлжээн дайралданаб—зунай үедэ бэлшээриин газарай уудамаар, орой намартаа таряанай поли дээгүүр hүрэгөө заладаг. Мянга гаран хониной талын уужамаар таран бэлшэжэ байхада, эмээл дээрээ зөөлэхэноор үлгыдүүлэн ябахадаа, хонишон юун тухай бододог бэ? Үгэ үсөөнтэй хүн бодол баянтай байдаг гээшэ. Иван Кириллович тиимэ хүнүүдэй нэгэн байгаа ёhотой. Багаhаань хойшо тэрэниие энгэр дээрээ энхэрhэн Шаралдайн талын hайхан туhай, энэ нютагта түрөөд, тоонтынгоо дулаэханиие хэзээдэшье мартаагүй Исай Калашников тухай тэрэ бододог байгаа аалам? Заримандаа—бригадынгаа хүбүүдые, бүлынхидыень, өөртэйнь үнинэй мүрысэдэг хүршэ хонишон Фёдор Калашниковые hанаандаа оруулдаг байжа болоо...

Арбан нэгэн сагай үеэр тэдэнэр хонидоо уhалуурида абаашадаг. Бэлшээриинь газарта сэбэрхэн уhатай булагууд бии, хүйтэнэй сагта бүлеэдүүлhэн уhа уулгахаяа үбэлжөөндөө бусадаг. Өөhэдөөшье сай ууха, халуу оодоод лэ, дахин адуулгандаа гараха. Ногоо гү, али унаhан хоолосхонуудые хонидойнгоо түүжэ, зөөлэхэн уралаа түргэ-түргэн хүдэлгэхыень эсэбэригүй хаража, ехэнхидээ амгалан, түни hайхан бодолнуудые толгойдоо мухарюулжал ябаха. Хурьга абалгын, тэнжээлгын халуун үдэрнүүдэй эхилхэhээ урид иимэ аалин, зохид үдэрнүүдэй олон байдагынь гоё даа...

«ОРОЖО БАЙГААРАЙТ...»

— Ябахатнай гээшэ аал? Сайшье уунгүй..—гэжэ Галина Константиновна нүхэрынь ухаа алдаба. Харанхы болошохоhоонь урид районой центр бусаха ёhотойбди гээд, эзэн эхэнэртэ баярые хүргөөд, газаашаа гарабабди. Гэрэйнь газаа верстагай тодхоотой, дарханай зэр зэмсэгүүдэй олон байхые хаража:

— Юумэ урланалтайт?—гэжэ асуухадам, модон дээрэ hиилэhэн нэгэ угалза абажа, гартаа эрьюулэн харуулаад:

— Амарха сагтаа юу хээ нособог хүм даа. Энээниие сонхын hарабшада hуулгаха hанаатайб,—гээд, hөөргэнь табиба.

Хахасалган дээрээ: «Орожо байгаарайт! Мүнөөнэйхиш юум даа. Хожом ерэхэдэтнай, 100-hаа бүри олон хурьга абаад байжа магадгүйбди»,—гээд Иван Кирилловичэй мэлмэн хара нюдэн соо түгаараихидал, жэгшэнги ошохонууд бэшэ, харин талархалай номгохон гал носоhондол үзэгдөө...

...Шэрдэмэл ханатайнууд, үндэр hайхан байшангуудтай Шаралдайн үйлсөөр үнгэрхэ зуураа: «Ажалша зоной байра байдалыньшье түгэс hайхан. Иимэ хүнүүдтэй нютагта, үрэжэлтэй баян дайдада түрэhэн, үдэhэн хүн ажалша бэрхэ байнгүй яахаб даа»,—гэжэ hанажа ябаа бэлэйб...

Б. ДАМБАРИНЧИНОВА.

Социалис оронуудаар

ПРАГА. Чехословакиин Хойто-Чехиин областиин 52 предприяти ба кооператив Советскэ Союзай дүтэрхы ажалтай предприятинуудтай олон жэл соо холбоо барисаатайгаар хүдэлнэ. Түрүүшын жэлнүүдтэ тэдэнэр делегацинуудаа андалдан абалсадаг, зунай амаралтада пионернүүдые нэгэ нэгэндээ уридаг, хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай хамтын бэшэг бэшэдэг байhан.

Мүнөөдэр чехословак ба совет ажалай энэ хани барисаан шэнэ шатада гараа — үйлэдбэриин талаар харилсаа холбоо бэелүүлдэг болоо. Дечин хотын «Ферокс» гэжэ Криогеннэ аппаратурын заводой Курчатовай «Криогенмаш» нэгэдэлэй коллективтэй бэелүүлдэг харилсаа холбоон энээнэй жэшээ болоно. Түргөөр гутадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдые, үрэ жэмэс болон овощ зөөлгэдэ, хадагалалгада хэрэглэгдэдэг шэнэ янзын криогеннэ аппаратура совет ханинарайнгаа туhаламжаар «Ферокс

ын» коллектив олоор бүтээжэ эхилээ.

СОФИ. Русенскын Георгий Димитровэй нэрэмжэтэ комбинадай корабль бүтээгшэд шэнэ судна уhанда табихадаа, шэнэ рекорд тогтоодог hайн заншалтай юм. Проект зохёогшодой, инженернүүдэй болон хүдэлмэришэдэй эсэшэ сусашагүй зохёохы ажал ябуулгые харуулhан энэ списогтэ «Судоимпорт» гэжэ совет нэгэдэлэй захилаар баригдаhан 3 мянган тонныи заправщик нэмэжэ бэшэгдэбэ. Корпусыень бүтээлгэдэ шэнэ техническэ шиидхэбэри амжалтатайгаар хэрэглэжэ, ажал эмхидхэлгын ажахын тоосооной бригадна арга нэбтэрүүлhэнэй ашаар тэрэ болзорhоо hурагүй урид бэлэн болгогдоо. Судна дээрэ хэгдэхэ зэргэтэй хабсаралгын хүдэлмэриин ехэшье hаань, эндэхи корабль бүтээгшэд тэрэниие жэлэй дүүрэтэр захилшадта дамжуулха уялга абаа юм.

БЕРЛИН. ГДР-эй таряашадай оюун бодолой болон соёлой эрилтэ хэрэглэмжын улам ургажа байхада, хүдөөгэй библиотекэнүүдые үргэдхэхэ хэрэгтэй болоно. Швериндэ нээгдэhэн республикын библиотечнэ холбооной мэргэжэлтэдэй семинар дээрэ энээн тухай тэмдэглэгдэhэн байна.

Хүдөө нютагуудта, багахан hуурин тосхонуудта библиотекэнүүдые саашадань хүгжөөхэ хараа замууд семинарта хабаадагшадай гол анхаралда байба. Хүдөөгэй хүн зоной гурбадахи хүн бүхэниинь библиотекын саг үргэлжын уншагша юм. 7 мянга гаран библиотекэ тоологдодог. Оронод 1,5 миллионhоо дээшэ хүн зон хэрэгтэй номуудые, газетэ, журналнуудые тэндэhээ абажа шадаха. Хүдөөгэй hайндэр тематическа үдэшэ, hургуулиин хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэхэдэ, магнитофонно кассетэнүүдые, пленконуудые, пластинкануудые абажа болохо.

БУХАРЕСТ. Румыниин ниислэлэй эрдэмэй болон соёлой арадай университедтэ hургуулиин шэнэ жэл эхилээ. 15 жэлэй туршада hуралсалай энэ мэдээжэ эмхиин дипломуудые арадай ажахын 10 мянган мэргэжэлтэд абаhан байна. Хүдэлмэришэд, промышленна предприятинуудай болон хангалгын hалбаринуудай мэргэжэлтэд, алба хаагшад ба ажалша интеллигенци үдэшын университедэй шагнагшадынь болоно. Техническэ болон гуманитарна факультедүүдтэ тэдэнэр мэргэжэлэйнгээ хэмжээе дээшэлүүлдэг. Ниитын дисциплинэнүүдээр, марксизм-ленинизмын курсаар, мүн тэрэшэлэн электронико, информатика, кибернетикэ, микробиологи болон генетикэ гэhэн наукын шэглэлнүүдые шудалха талаар 140 гаран лекци ба семинар үнгэргэгдэхээр hуралсалай программаар хараалагданхай. Ороной томо университетскэ түбүүдтэ үнгэргэгдэдэг заншалта «Эрдэм ухаанай үдэрнүүдтэ» шагнагшад хабаадалсаха байна.

ВАРШАВА. Валбжихска воеводствын Советскэ Союзтай бэелүүлдэг экономическа харилсаа холбоон тухай хөөрэhэн ехэ выставкэ Польшын Валбжих хотодо нээгдэнхэй. Хоёр ороной промышленна предприятинууд болон худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хоорондохи али алиндань ашатай туhатай олон талын харилсаа холбоое выставкын экспонадууд харуулна. Советскэ Союзда эльгээдэг хүндэ машина бүтээлгын ба хүнгэн промышленностиин хэрэгсэл зүйлнүүд экспозицада ехэ hуури эзэлнэ. 21 предприятиин продукци выставкэдэ табигданхай. Свидницын вагон бүтээлгын завод, оёдолой «Рафио» фабрика, «Камела» гэжэ лёной комбинат, «Предомтермет» гэжэ гэрэй техникын завод болон бусад мэдээжэ коллективүүд тэдэнэй дунда бии.

(ТАСС).

ПНР. Быдгощ хотын «Унитра-Элэтра» гэжэ заводто «Нариа» гэжэ шэнэ стереомагнитоло гаргагдажа эхилбэ.

ЦАФ—ТАСС-ай фото.

ТАСС — АПН
ХИЛЫН СААНАhАА

ОАГ-гай ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН СЕССИ

ГАВАНА. Америкын гүрэнүүдэй эмхиин Генеральна Ассамблейн ээлжээтэ сесси Гватемалын ниислэл хотодо боложо байна. Латиин Америкын оронуудай түлөөлэгшэдэй олонхид үгэ хэлэхэдээ, Түбэй Америкэдэ США-гай бэелүүлжэ байдаг ээрхэг түримхэй политикые эрид шангаар буруушаан шүүмжэлбэ.

Контадорско бүлэгэй болон дэмжэлгын бүлэгэй гэшүүн-оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд тогтоолой проектые уулзалгада хабаадагшадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табиба. Түбэй Америкэдэ бэелүүлжэ байдаг хархис ябуулгануудтаа ОАГ-ые хабаадуулха гэhэн Вашингтоной hүйдхэлтэ түсэбүүдые тогтоолой проект соо эрид буруушаана. Түбэй Америкэдэхи хёмороо зүрищэлдөөе политическэ аргаар гуримшуулан шиидхэхын түлөө энэ түбиин бүхы гүрэнүүдые уряалаа.

Фолклендскэ (Мальвинска) аралнуудые тойруулаад 150 милиин «хорюулай зоно» hаяхан тогтооhон Великобританиин правительствын hүйдхэлтэ ябуулгануудаар гүнзэгы сэдьхэлhээ hанаагаа зобожо байhанаа харуулhан тогтоол сессидэ хабаадагшад баталан абаба.

Арадуудай бэеэ даан байдалай, өөhэдөө өөhэдыгөө тодорхойлолгын, гадаадаhаа хамааралсахагүйн гол ёhонуудай үндэhөөр энэ райондо бата эб найрамдал хангаха талаар шэглүүлэгдэhэн Контадорско бүлэгэй хүсэлэл оролдолгонуудые Латиин Америкын диилэнхи олонхи гүрэнүүд дэмжэнэ гэжэ ОАГ-гай генеральна секретарь Ж. Баэн Соарис тэмдэглээ.

Латиин Америкын орёо шухала асуудалнуудые шиидхэхын, тусхайлбал, Түбэй Америкэдэхи доройтон уналгые гуримшуулхын, тэрээндэ США-гай хабаадалсалгагүйгөөр нютагай эмхи байгуулха шухала гэжэ Перугай түлөөлэгшэ Л. Гонсалес правительствынгаа үмэнэhөө үгэ хэлэхэдээ дурадхаба.

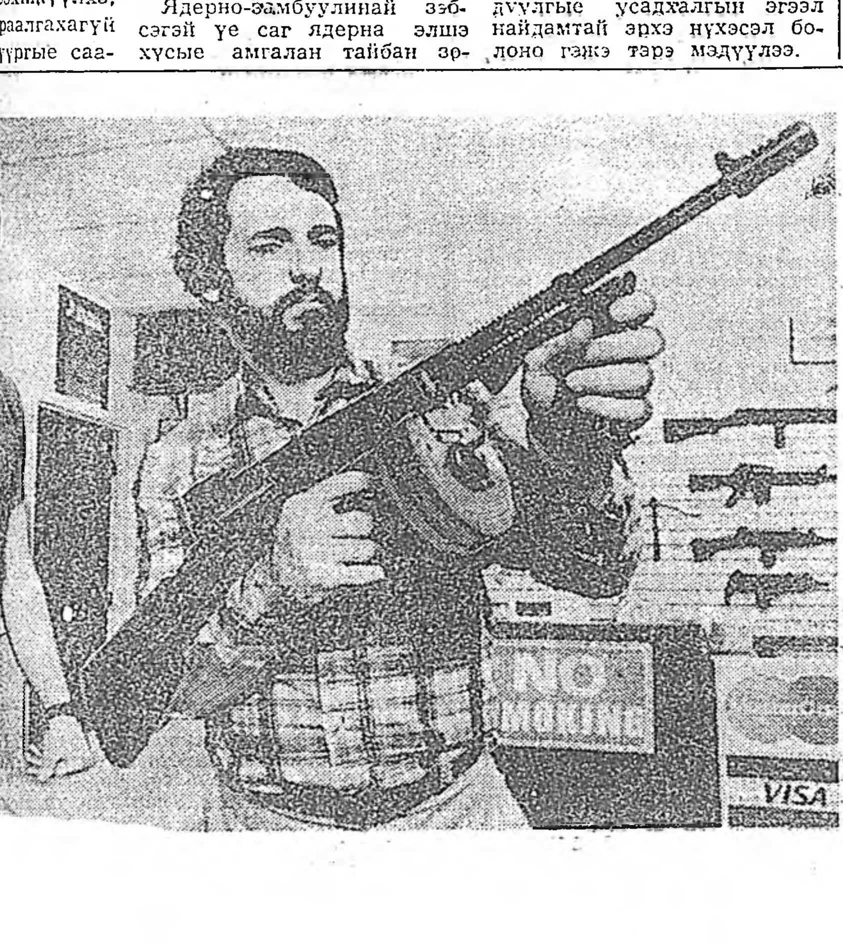
...АГАТЭ ТУХАЙ ...ГТООЛ АБАБА

...шадань дээшэлүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглээ.

Ядерна аюул усал тушаа дары түргөөр мэдээсэхэ тухай, ядерна аюул усалай гү, али радиаци үгэхэ уршагта байдалай тохёолдоод байгаа hаань, туhаламжа үзүүлхэ тухай уласхоорондын гол шухала конвенцинүүдые богони болзорто баталан абаха талаар ООН-до бэелүүлэгдэжэ байhан үргэн ехэ ябуулга hайшаагдаба. Мүнөө жара гаран гүрэн эдэ документнүүдтэ гараа табяа.

Ядерно-эамбуулинай зэбсэгэй үе саг ядерна элшэ хүсые амгалан тайбан зорилготойгоор хэрэглэхэ, ядерна буу зэбсэг бүрин хүсэдөөр усадхаха гэhэн тон шухала удха шанартай зорилго хүн түрэлтэнэй урда табина гэжэ ГДР-эй, Монголой, Индиин, Мексикын, Австриин, Чехословакиин ба бусад олон оронуудай делегадууд тэмдэглэбэ гэжэ МАГАТЭ-гэй генеральна директор Х. Бликс юрэнхы хөөрэлдөөн дээрэ тэмдэглээ. Энээнтэй дашарамдуулан, манай зуун жэлэй hүүл болотор ядерна буу зэбсэг бүрин хүсэдөөр усадхаха тухай СССР-эй түүхэтэ дурадхалые уласхоорондын эмхиин түлөөлэгшэд үндэрөөр сэгнэбэ.

Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха арга боломжо бии гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ Р. М. Тимербаев тэмдэглээ. Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүрин хүсэдөөр хуряаха гээшэ нэгэ нэгэндээ аюул тохёолдуулгые усадхалгын эгээл найдамтай архэ нүхэсэл болоно гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

США-гай буу зэбсэгүүдые худалдадаг магазинуудай нэгэндэ буулгагдаhан үзэгдэлые энэ зураг дээрэ харанат. Американ «Ньюсуик» гэжэ еженедельник сэрэгтэ хабаагүй хүн зоной зэбсэгжэжэ байhан тухай асуудалда зорюулагдаhан статья доро энэ зураг барлаhан байна. Мүнөө америкынхидэй гэртэ 65 миллион пистолет болон револьвернүүд бии гэжэ еженедельник тэмдэглэнэ. Илангаяа өөрсэ түхэлэй» хахад автомат буунууд олоной «hайшаалда» хүртэдэг хаш.

Орон дотор гэмтэ ябадалнуудай түргэнөөр олошоржо байhан ушарhаа, тиихэдэ «бүхы юумэ хэжэ болохо», «хүсэ хэрэглэхэ» гээшые мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй худал хуурмагаар дээрэ үргэдэг ушарhаа айжа hүрдэhэн хүн зон буу зэбсэгүүдые худалдан абаха баатай болоно ха гэжэ «Ньюсуик» тэмдэглэнэ. Буу зэбсэгүүдые гаргадаг фабрикантнуудай тала барин hан США-гай захиргаан ямаршье хэмжээнүүдые абадаггүй дээрэhээнь хүниие аладаг зэбсэгүүдэй наймаан бүри үргэдэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

МИША СОКОЛОВ КАЛИФОРНИДО

САН-ФРАНЦИСКО. «Миша, Америкэдэ айлшалан буугыш!» — гэжэ Калифорниин Анахайм хотын хүн зон, мүн олон тоото аяншалагшад «Үхибүүд эб найрамдалай түлөө тэмсэнэ» гэдэг ниитын эмхиин Эб найрамдалай жэл бүриин шаhгай лауреат, Москвагай hурагша хүбүүе халуун дулаанаар амаршалба.

Эб найрамдал хамгаалгын совет комитедэй делегациин бүридэлдэ орожо, эндэ ерээд байhан Москва хотын 123-дахи hургуулиин hурагшатай хамта 41 ороной үхибүүд энэ неделиин айлшад болоhон байна. Соведүүдэй ороной эдир түлөөлэгшэдэ хүндэтэ щагнал барюулалгын баяр ёhололдо тэдэнэр суглараhан байгаа. Эб найрамдалай шан гурбадахяа манай орондо ерэбэ. Анахайм хотын түүхэдэ түрүүшынхеэ үнгэргэгдэжэ байhан эб найрамдалай ба ханин барисаанай hайндэр средада болобо. Дэлхэйн бүхы түбиинүүдэй түлөөлэгшэд энэ баяр ёhололдо бэлдэhэн байгаа.

Түрүүшын уулзалганууд хододоо мартагдашагүй байдаг. СССР-hээ, ФРГ-hээ, ГДР-hээ, Никарагуаhаа, Францаhаа, Австралиhаа, Шэнэ Зеландиhаа, Сальвадорhоо, Алжирhаа, мүн бусад оронуудhаа ерэhэн хүбүүд, басагад эб найрамдалай семинарнуудта хабаадана, нютагай hургуулинда хүрэжэ, бэлэгүүдээ андалдан абалсана.

«Амгалан тайбан зорилготойгоор совет hурагшадай США-да, харин американ үхибүүдэй Советскэ Союзда айлшалан ерэлгэ hайн hайхан ёhо заншал боложо байна», —гэжэ тус эмхиин президент Патриция Монтандон ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэбэ. —Энэ жэлдэ программань ёhотойл интернациональна болоо».

МЕХИКЭ. Россин Федерациин оперо болон баледэй театрнуудай баледэй артистнууд Мексикын хэмжээгээрээ хоёрдохи томо ехэ хотодо — Гвадалахарада түрүүшынхиеэ ерэжэ, бэлиг шадабарияа харуулба. «Дегольядо» гэжэ нютагай театрта суглараhан хүн зон РСФСР-эй искусствын түлөөлэгшэдые хани халуунаар угтажа, нэрьемэ удаан альга ташаhан байгаа. Россин Федерациин искусствын түлөөлэгшэд ород, совет болон гадаадын баледэй классикын сценэнүүдые харуулба.

СССР-эй СОЁЛОЙ ҮДЭРНҮҮД

Тиихэтэй хамта Гвадалахарын университедтэ «Мүнөө үедэ Совет гүрэнэй бэелүүлдэг эб найрамдалта гадаадын политика» гэhэн тэмээр лекци уншагдаа. Гвадалахарын национальна искусствын музей соо мүнөөнэй совет плакадай выставкэ нээгдэбэ.

«Мексикэ—СССР» гэжэ хани барисаанай ба соёлой харилсаанай институтда нээгдэhэн совет грампластинкын выставкэ Мехикын хүн зоной анхарал ехээр татаба.

ХЭЛСЭЭНҮҮДЫЕ ЭСЭСЛЭН БАТАЛХЫН ТҮЛӨӨ

ВАШИНГТОН. Ядерна буу зэбсэгүүдые газар доро туршалгые хизаарлаха тухай, амгалан тайбан зорилготойгоор ядерна тэhэлэлгэнүүдые газар доро хэхэ тухай совет-американ договорнуудые эсэслэн баталха гээшэ шэнэ зарлалай конгрессэй демокрадуудай хүтэлбэриин гол зорилгонуудай нэгэнниинь болоно гэжэ США-гай конгрессэй сенадай элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Роберт Бэрд (демократ, Баруун Вирджинии штадhаа) журналистнуудтай хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

Даладахи онуудай тэн багта СССР болон США-гай гаp табиhан эдэ договорнууд мүнөө болотороо эсэслэн баталагдаагүй байhаар. Американ олониитын, конгрессэй гэшүүдэй эрилтэ табижа байгаашье hаань, мүнөөнэй захиргаан хэдэн жэлэй туршада эдэ документнүүдые сенадай үзэмжэдэ табихаяа хэдэн жэлэй туршада арсажа байhаар. Энэ ябадалаа сагааруулхые оролдон, шалгалтын хэмжээнүүд хангалтагүй байна гэhэн ямаршье үндэhэ баримтагүй эрилтэнүүдые табина.

Эдэ хоёр договорые ерээхэ жэлэй эхиндэ США-гай конгрессэй дээдэ палатын үзэмжэдэ табихые hанаашалжа байhан тухайдаа январь hарада сенадтахи демократическа олонхиин хүтэлбэрилэгшын тушаалда ороход ёhотой Р. Бэрд мэдүүлээ.

КПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой мэдүүлгэ

АФИНА. Грециин Коммунис партиин ЦК-гай Политбюрогой заседани эндэ боложо, КПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Х. Флоракис түрүүтэй Грециин Компартиин делегациин хани ёhоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошожо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев болон КПСС-эй бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй тэрэнэй хэhэн уулзалгануудай хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые хаража үзэбэ.

Уулзалга болон хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые КПГ-гэй ЦК-гай Политбюро үндэрөөр сэгнээд, зүбшэн хэлсэгдэhэн бүхы асуудалнуудаар КПСС болон КПГ үгээ ойлголсожо, ниитэ нэгэн hанал бодолтой байна, мүн хоёр партиин хоорондохи аха дүүгэй холбоо барисаан грек болон совет арадуудай аша туhада, эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын хэрэгэй аша туhада харюусана гэжэ тэмдэглээ. Москвада болоhон уулзалганууд али бүхы асуудалнуудаар грек-совет харилсаае саашадань хүгжөөхын тула ехэ арга боломжонуудай бии байhые харуулба. Энэ районой аюулгүй байдалай хэрэгтэ алба хэнэ гэжэ заседани дээрэ заагдаба.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

- Нохой — хүнэй хани
- Монгол шүлэгшын алдарта ой
- Шэнэ дуу сээжэлдэгты
- Холо, ойрын һонинууд
- Арадай аман үгын абдарһаа

ХҮН БА БАЙГААЛИ

АМИТАДТА АНХАРАЛ ХЭРЭГТЭЙ

Алишье үеын уран зохёолшод урданьшье, мүнөөшье нохой тухай һайн зохёолнуудые бэшээ. Л. Толстой, И. Тургенев, А. Чехов болон бэшэшье манай классигууд нохой тухай мүнхэ бүтээлнүүдые орхёо. Зүблэлтэ гүрэнэй олон яһатанай уран зохёол соошье энэ темэ хүндэтэй һуурияа алдаагүй. Ород уран зохёолшо Г. Троепольский «Хара шэхэтэй сагаан Бим» гэжэ романаараа суудаа гаража, СССР-эй Гүрэнэй шанда хүртөө һэн.

Манай Буряадайшье уран зохёолшодой номууд соо хүнэй хани, гэрэй амитадай нэгэн болохо нохой тухай олоор бэшэгдэнхэй. Д-Д. Дугаровай «Хангай», минии «Тайгын мүрэн — Витим» гэжэ романууд соо хүнэй ажабайдалда нохойн дүүргэһэн үүргэ яһала тодоор харуулагданхай. Бүри һүүлэй жэлнүүдтэ Г-Д. Дамбаев «Гэндэн-Жамсо», Б. Жанчипов «Бүрэн», С. Цырендоржиев «Янгар», Ц. Цырендоржиев «Папансаг» гэһэн зохёолнууд хойно хойноһоо гаража, нохой тухай сэдьхэл хүдэлгэмэ уранаар бэшэгдэһэн байна.

Мал ажалтай, агнуури эрхилдэг буряад зон нохойн дүүргэдэг үүргые бүришье ехээр сэгнэдэг. Нохойе гэрэй тэжээмэл амитадай нэгэн гэжэ тоолодог, моринтоёо адляар харадаг заншалтай гээшэ. Нохой — сэсэн амитан. Хэр үгһөө хүнэй гэрэй амитадай түрүү зэргэдэ тоологдожо ябаа. Нохой эзэнэйнгээ ямаршье һургаалда ородог, зан абариие дагадаг. Эзэндээ дуратай, бэеэ үгэнги болодог.

Һайн һургаалтай нохой хүнэй ёһотой туһалагша, хани мүн гэжэ хэншье хэлэхэ. Нохой эзэнэйнгээ һургаһанай ашаар ангууша, хорёошо, малша, харуулшан, хилэ сахигша, зөөри хамгаалагша, унаа, санитар боложо шададаг. Һайн морин нохой хоёртой һаа, ажалша хүн юумын урда орожо шадаха гэжэ арад зон тон зүб хэлсэдэг байна. Хаража ябахада, үнэхөөрөөл, тиимэ байдаг даа. Һургаалтай сэсэн нохой орхишогүй хани, сэнгүй зөөри ха юм. Хүндэ, хүнэй ажабайдалда нохойн туһалһан бодото жэшээнүүдые баримта болгон хэлсэхэ болоо һаа, тоогүй олон, уншажа барашагүй һонин байха.

Нохойн аша туһые баримталан, баталан харуулһан үльгэр онтохонууд арад бүхэндэ бии. Буряад арадташье байха.

Жаахан хүүгэдые байгаалида, амитадта дуратайгаар, һайхан сэдьхэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй дурлаха мэдэрэл гээшые зүбөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ хүнэй эгээл ойрын туһалагша болохо нохойн үүргэ айхабтар ехэ байдаг. Уран зохёолшод нохой тухай бэшэхэдээ, хүүгэдые адли тэгшэ хүмүүжүүлхэ гүнзэгы шухала темэдэ зорюулдаг байна бшуу. Тиимэ дээрэһээ иимэрхүү бүтээлнүүд хадаа хүүгэдэй уншаха номуудай алтан жасада орожо мүнхэрдэг. Һургуулиин һуралсалай номууд соо тиимэ зохёолнууд хүндэтэй һууринуудые эзэлэнхэй байдаг. Һургуулиин реформые бэелүүлхэ үедэ тэдэ номуудай үүргэ бүри үргэдэнэ.

Һургаалтай һайн нохой ажалша хүнэй хани нүхэр зандаа. «Нохойгүй айл дүлии, нугаһагүй нуур дүлии» гэһэн арадай үгэ байдаг. «Лайка» нохой замбуулин руу ниидэн ошожо, космонавтнуудта мүр гаргаа һэн. Манай зоримгой геологууд нэлэнхы хүбшые шэнжэлхэеэ мордоходоо, үнэн нүхэр нохойгоо абажа ошодог. Хилын харуулшадай нохой ямар ехэ үүргэ дүүргэнэ гээшэб! Нохойгүй малшад байхагүй. Тэдэнь хото хорёогоо хаража хоноод, үдэртөө эзэнтээ малаа адуулалсадаг байна. Жэшээлхэдэ, Яруунын районой Үльдэргын «Коммунизм» колхозой суута хонишон Доржиев Цыдендамбатан ходоо гурбан хорёошо нохойтой байха. Хонидойнгоо таран бэлшэхэдэ, хоёр нохойнь тэдэнэйнгээ саада захада, ой тээнь ябаха. Нэгэ нохойнь гэр хотон багтаа эрьелдэхэ, үгы һаа, эзэнэйнгээ ойро ябаха. Ангуушадай нохой бүри суутай. Мэргэжэһэн эрдэмээрээ **хэрмэшэ, булгаша, шэлүүһэшэ, гахайша, мүршэ, үһанһаа шубуу асарагша** гэжэ байжа илгарха юм. Нохойм хүл саһанда халсаруужа гэжэ бэрхэ ангуушан тэрэнээ морин дээрээ тэбэрижэ гү, али түлэг агнууриин забһарта дүрбэн хүлдэнь туулмаг үмдэхүүлээд ябадаг. Нохойтоёо ангуушан нэгэ тогоотой ябадаг. Нохойнуудаа үнэн туһалагша, хани нүхэр гэжэ эзэдынь тоолодог, һайнаар хооллуулдаг, ариг сэбэрээр байлгадаг, иишэ тиишэнь зайлгангүй амаруулдаг. Ангуушад гүлгэдые олоходоо, дуршэлтэй нохойгоо дахуулан һургадаг байна.

Нохойдоо анхарал багаар табижа, һургаха, шэлэхэ, тэжээхэ оролдолгые һуладхажа, хайша хэрэг орхиһон дээрэһээ зольбо нохой нютаг бүхэндэ олошороо. Эзэгүй зайгуул нохойе зольбо нохой гэдэг. Хүнэй тэжээмэл амитан байһан нохой зольборходоо, угаа зүдэржэ, хараһан лэ хүндөө эрхэлжэ, туһа хүлеэдэг, хүлдэхэ, туража үхэхын түйлда хүрэхэдөө, хулгай хэдэг боложо, элдэб муухай хоол эдижэ доройтохо, бузарха, үбшэн үлбэр болошохо юм. Хүндэ хэрэглэгдэхээ болижо, эзэгүй болошоно бшуу. Зольбо нохойнууд юундэ бии болоноб? Хүнэй гэмээр! Нохойе хэрэглэхэгүй аад, юундэ тэжээхэ юм? Намнаха үлдэхэ аад, яахадаа тэдэниие эрьелдүүлхэ юм? Нохойн гүлгэлхэдэ хайрлажа эдеэлүүлэн, ехэ болгоно. Эндэ ехэнхидээ һүзэгтэ хүгшэд, үбгэд, ушар мэдэхэгүй үхибүүд зэмэтэй. Гүлгэдэй ехэнүүд болоходонь һүрэг нохойгоор, юу хэхэ гээшэб гэжэ эдеэнэй гэр гү, али һургуулиин хамтын байра шадар абаашаад орхижо төөрюулжэрхинэ. Төөрюулһэн эзэндээ гомдожо, гүлгэн ганганажа хусадаг. Тэдэниие хүн абаашаха аал даа? Тиигээд лэ тэдэ нохойнууд үншэржэ, зольборжо, зоболон эдлэжэ захална. Хүлын бодолгүй, муу ангуушад хүнэй ангууша нохойе хулгайлжа, агнууриин хаһа соо агнаад, тэрэ сагайнгаа дүүрэхэдэ, тэрэ һайн нохойе хаяжархина.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүнэй байра шадар эрьелдэдэг зольбо нохойнуудһаа долоон доро зэрлиг нохойнууд һүрэгөөрөө бии боложо захалаа. Хүндэ найдахаа болижо, хүнһөө хахасан, зэрлиг болоно, ой шугыда байрлажа, шоно шэнги, һүрэгөөрөө ан хамһажа барина, хониндо добтолон ороно. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ хабар Хөөрхэ нютагай зэрлиг нохойнууд һүни хониной хорёодо орожо, таба-зургаан хони барижархиһан байгаа һэн. Үльдэргэдэ үдэр үхибүүдэй адуулжа ябаһан һүрэгтэ добтолон орожо, хонидые тэдэ зуугаа бшуу. Иимэ зэбүүсэмэ ушар олон газар болоһон байдаг.

Зольбо болон зэрлиг нохойнуудай баһамгай болоходо, малшадай болон һууринуудай газаагуур эзэгүй нохойнуудые хороожо ороно. Нохойдо дуратай бишыхан хүүгэдэй зүрхэ сэдьхэлдэ иимэ үзэгдэлнүүд ямар хүндэ сохилто болоно гээшэб! Үнэн дээрээ манай жаахан хүүгэдые хүмүүжүүлхэ арюун хэрэгтэ тад харша, һүрөөтэ муухай хюдалга болоно бшуу. Теэд зольбо нохойнууд амиды үлөө һаа, хүндэ найдахаа огтолон болижо, **хүн минии дайсан болоо** гэжэ гомдоод, саашадаа хойшолонгүй зэрлиг нохойнуудтай нүхэсэн арилна. Зэрлиг нохойн гүлгэд — хоёрдохи үеын зэрлиг нохой бүри муухай дайсан боложо эхилнэ. Тэдэнэр хүндэшье һүүлэй һүүлдэ орожо болохо.

Зольбо болон зэрлиг нохойнуудые үгы хэхэ, тэдэниие байлгахагүй гээшэ шухала. Яагаад? Тэдэнэй олошорхо үндэһые үгы болгохо шухала. Энэ болбол бүгэдэ ниитын харюусалгата хэрэг мүн. Зольбо, зэрлиг нохойтой саг үргэлжэ нютаг бүхэндэ тэмсэл ябуулагдадаггүй, харин тэдэнэй аюул тодхор ушаруулхада, тэмсэжэ ябажа гүйлдөөд, орхижорхидог дутуутай гээшэбди. Малай аргашадай, дотоодын амгалан байдал сахигшадай үдэр бүриин анхаралда байха ёһотой асуудал энэ бэшэ гээшэ гү? Эзэтэй нохойнуудые ехэнхидээ уяанда байлгаха, бойлторготой ябуулха, хүдөө талаар зоргоорнь зайлгахагүй шухала. Нютагай зургаанай бүридхэлдэ абажа, эзэдэйнь харюусалга доро тэдэниие байлгаха нарин журам байгуулха шухала.

Манай Улаан-Үдэ хотодошье элдэб нохой олон болонхой. Тусхай үмсын гэртэй, хашаа хорёотой зоной нохой һайнаар баридаг, зүбөөр хэрэглэдэг байдагынь һайшаахаар. Тиихэдэ гүрэнэй олон дабхар гэрнүүд соо нохой бариха дуратайшуул һүүлэй үедэ олошороо. Үдэшэ үглөө тэдэнээ газаалуулжа, гэр шадар бузарлуулна. Тэдэнэйнь хусахань бүхы байрануудаар дүүрэн сууряатаха. Газаа гаргаха, оруулха бүреэ, хүршэнэрэйнгөө бага үхибүүдые айлгана. Энэ ушарые захадаха, гуримшуулха, нохой барихые хизаарлаха шухала болоо гэжэ зоной зэбүүсэн хөөрэлдэхэнь буруу бэшэ гэжэ һанагдана.

Хорёод гаран, гушаад оноор милициин зургаанай зүгһөө табигдаһан тусхай хүнүүд зольбо нохой суглуулжа, мори тэргээр ябадаг һэн. Эзэгүй нохойнуудые суглуулаад, тусхай газарта, хүүгэдэй нюдэнһөө холо абаашажа үгы хээд, арһыень тушаажа, квитанцяараа нэмэри түлбэри абажа байгша бэлэй. Мүнөө тиимэ журам байгуулхаа яана гээшэб? Нохойн арһые хэдэн дахин үнэтэй, шоныи, араатын, шэлүүһэнэй арһантай адли сэнтэй болгожорхихо байгаа. Зольбо болон зэрлиг нохойтой тэмсэхэ хуулиие шангадхаха, нохой баригшадай харюусалгые ехэ болгохо шухала байна.

Гэрэй амитадта, нохойдошье хүнэй анхарал хэрэгтэй. Зүгөөр һайн муу хоёрые саг соонь хахалан шиидхэжэ, һайнииень үргэжэ, мууень усадхажа байха саг тудаа. Хүнэй гэмээр зольбо, зэрлиг нохойнуудай элбэгжэжэ, малшадта түбэг татажа, ороной баялигта хоро хүргэжэ байхань хүрөө болоо бэшэ гү? Зэрлиг нохойнууд хэмһээ хэтэрхэдээ, хүндэ добтолдог болохо түйлдаа хүрэхэл. Иимэ ушарай үзэгдэжэ байхада, «нюдэ балай, шэхэ дүлии» байха гээшэ буруу. Хүнэй хани— нохойе хамгаалха, зэрлиг нохойтой хайра гамгүй тэмсэхэ саг тулаа.

Энэ асуудалаар һанамжаяа бэшэхэ хүнүүд уншагшадай дунда олон олдохо бээз гэжэ һананам.

Цокто НОМТОЕВ.

ХОЛЫН АЙЛШАН

Португалиин «Диариу» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Луиш ди Барруш гэгшэ манай республикада айлшалаад бусаба. Энэ нүхэр манай орондо «Правда» газетын редакциин уряалаар хүрэжэ ерэһэн байна. Хүндэтэ айлшан партиин Буряадай обкомой пропаганда ба агитациин таһагай хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаа. Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрикада бүд нэхэгшэдтэй, эсхэгшэдтэй болон оёдолшодтой уулзажа, түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбүүдые бэелүүлгын ябасаар һонирхобо. Коллективэй социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха талаар хэгдэжэ байһан ажал хүдэлмэри тухай фабрикын директор А. Д. Тармаев хөөрэжэ үгөө.

Холын айлшан Загарайн районой Шэнэ-Бэрээнэй автозаһабарилгын гол заводой цехүүд соо хүдэлмэришэдтэй уулзаа. Хүн зоной аша туһада түхеэрэгдэһэн социально-соёлой барилгануудые һайшааба.

Кабанскын районой Большереченскын загаһа үсхэбэрилгын заводто ошожо, мэдээжэ загаһа үсхэбэрилэгшэ П. С. Стариковтай уулзаа. Эндэ Байгал далайн баялигууд тухай һонин хөөрэлдөөн боложо үнгэрөө. Айлшаниие партиин Кабанскын райкомой секретарьнар В. И. Каниболоцкий, М. А. Лукьянов угтажа, районой ажалшадай ажал хэрэгүүд тухай хөөрэбэ.

Буряад орондо болоһон уулзалганууд тухай нүхэр Луиш ди Барруш уншагшадтаа хөөрэхэ хусэлэнтэй.

Португалиһаа ерэһэн айлшантай «Правда» газетын корреспондент С. П. Опошнянский ябалсаба.

Таабари

Ерэлхэнэй ехэ азарга
Ехээр инсагаалаа,
Ехэнүүд гүүшынь
Хуу унагалаа.

(Тэнгэри дуугараад, бороогой орохонь).

Далан шаргагшан даб гэбэ,
Далхи сагаан азарга гээгдэбэ.
(Хуһанай набшаһанай унаха).

Бэе үгы байгаад, ябадаг.
Хэлэ үгы байгаад, хэлэдэг,
Хэндэшье харагдангүй
байгаад, дууладаг.

(Шуурган).

Буурал тэмээнэй зогдор
хүсэлэн
Бургалтай хаанай хүүгэн
хүсэлэн.

(Ногооной ургаха, хүхын дуугарха).

Абада шэлэ харагдаха шэнги,
Ашата модон гүрбэнэ шэнги,
Алаг ботогон шэншэнэ
шэнги.

(Хабарай зэрэлгээн).

Олон сагаан шубуун ерэбэ,
Орейгүй модондо һууба,
Эрхыгүй хүбүүн харбаа,
Амагүй хүбүүн залгяа.

(Саһанай орохо, наран. газар).

Эсэгынгээ морине барижа
ядааб,
Эхынгээ утаһые эбхэжэ ядааб.

(Һалхин, харгы).

Урда хада дээгүүр
Улаан сэсэг бултайгаа.

(Һарын гараха).

Сагаан сар хэбтээд таргалаа.
(Саһа хүрэй тогтохо).

Заанай аман ангас гээ,
Заахан Монгол бүмбэс гээ.

(Үүрэй сайха).

Монгол поэт Дашдоржийн НАЦАГДОРЖЫН түрэһөөр 80 жэлэй ой ноябриин 17-до гүйсэхэ

ТУУЛА, ХЭРЛЭНЭЭ ТҮҮРЭЭН МАГТАГША

Мүнөө үеын монгол уран зохёолой үндэһэ һуури табигша Д. Нацагдорж (1906—1937) мүнөөнэй Түб аймагай Эрдэни сомондо түрэһэн байна.

Балшар багадаа өөрөө ном шүдалаа. Һүүлдэнь СССР, Германи оронуудта һураа.

Монгол уран зохёолой алтан жасада шэжэр эрдэни боложо ороһон бүтээлнүүдэйнь түүбэри хэдэн удаа МНР-тэ хэблэгдэн гараһан байна. Д. Нацагдоржын зохёолнууд буряад, ород, немец, испан, хинди, япон болон дэлхэйн бусад хэлэнүүд дээрэ оршуулагданхай.

Монгол орондо эрхим һайн зохёол бэшэһэн уран зохёолшод хадаа Д. Нацагдоржын нэрэмжэтэ Гүрэнэй шанда хүртэдэг юм.

Д. Нацагдоржын бэшэһэн «Минии нютаг» гэжэ горитойхон шүлэгыень буряад поэдүүд оршуулһан, тэрэнь газетэдэ, согсолборинууд соо ороһон байха. Энэ шүлэгые уншахада, Монгол ороной баян байгаали нюдэндэ элеэр харагдажа, хада уулануудынь тобойлдожо, уһан мүрэнүүдынь мэлмэрэн салгидажа байхадал гэдэг:

...Үлгы һайхан
уулануудта үбгэдые
табиһан газар,
Үринэр, аша гушанарайнь
үржэжэ үдэһэн орон,
Табан хушуун малаа
талаар бэлшээһэн
нютаг,
Талаан бэлигтэ
монголшуудай
сэдьхэлые абаһан
орон —
Энэ болбол минии түрэһэн
нютаг — Монгол
һайхан орон...

Мүнөө агуу поэдэй хоёр шүлэгые уншагшадтаа дурадханабди.

ДУРДАЛГА

Хабарай наартай уларил Саһа дахин ерэжэ,
Хайлааһанай мүшэрые сэсэглүүлжэ эхилбэ,
Хайрата инагни, ши хэзээ хүрэжэ ерээд,
Хайра зүрхыемни баясуулан сэнгүүлхэйш[illegible]
Хан уулын орой дээрэ гарахада,
Хараани холо сэнхир алас үзэгдэнэ,
Хоёр далини өөртэм гэнтэ ургашабал,
Хойшоош харангүй, ниидэжэ шамдаа хүрэхэ
Гэгээн наран ойртон нэгэтэ ерэжэ,
Гэрэлээ түхөөн, сонхыем нэбтэлэн оройной,
Хэдыдээ, амараг, одоо иим ушаржа,
Хэтын зула сэдьхэлдэм бадарааха аабши?
Манхан агаарта ниидэн жэргэгшэ шубуун
Малшан хүндэ хүгжэм зугаа болодог.
Сэнхир аласһаа шамайе дурдан һуухадам,
Сэдьхэл зүрхэнэйм сэнтэй тэжээл болодог.
1931.

ТУУРГАНАЙ ЗУРАГЫЕ ҮЗЭ[illegible]

Түби дэлхэйн дүшэдэхи бүһэлүүр дээр ор[illegible]
Түүхэтэ Итали ороной уларил ямар һайха[illegible]
Нажарай һайхан наран Генуя хотые гэрэ[illegible]
Наруули хүхэ далайда туяаһан шэнгеэр [illegible]
Гуа һайхан дангина миндаһан шүхэрэй [illegible]
Гуниг дуран тухай гүнгэнэн дуу дуулажа,
Гүндүү хүбүүнэй далбагата онгосоор ерэж[illegible]
Одоошье уулзажа, онгосодоо хүтэрэлдэ[illegible]
Һалхиие һүрин, хурданаар тамаруулжа [illegible]
Миралма далайн эзэгүй аралда буужа,
Мянга тэбэриллэн, түмэ дахин үндэлсэн [illegible]
1930.

Ц. ДОНДОГОЙ, бур[illegible]

АЛТАН ТҮРЭ

Гэр бүлэ болоод, ажабайдалай элдэб шалгалтануудые тэсэмгэйгээр дабажа, табин жэлдэ хамта һуугаад, зон нүхэдөө, үри саданараа суглуулжа, алтан түрэеэ наадажа һууһан үндэр наһатаниие хүндэлэнгүй аргагүй бшуу.

Аксинья Даниловна, Павел Демидович Сорокоумовтан ноябриин 7-ной һайндэртэй дашарамдуулан, тиимэ алтан түрэ хэбэ.

Эдэ хоёрой намтар хадаа юрын ажалшадай намтар юм. Павел Демидовичэй эсэгэ — Демид Герасимович Сорокоумов нэгэдэхи империалис дайнда хабаадаад, хүндөөр шархатанхай, бэе муутай болоод, нютагаа бусаһан байгаа. Тиигэжэ Мухар-Шэбэрэй аймагай Гашай нютагтаа наһа бараа. Хоёр бишыхан хүүгэдтэй үлэһэн эхэнь (Павел юһэтэй, Федосинь 2-той байгаа) Хара-Шэбэр һууринда һуудаг аханартаа ошоһон юм.

Юрэдөөл, Павел Демидович наһан соогоо халуун шулуу нилээн «долёогоо». 13-тай байхадаа, хүсэд ажалшан болонхой, бүдүүн эрэшүүлэй хэдэг юумые хуу хэдэг бэлэй. 1931 ондо эхэтэеэ Хара-Шэбэртэ эмхидхэгдэһэн «Трудовик» гэжэ хамтын ажалай гэшүүд болоо. Һүүлдэнь МТС эмхидхэгдэжэ, Павел хүбүүн дүү басагантаяа хамта трактористын курсада һураба. Һүүлдэнь дүүтэеэ хамта «ХТЗ» түхэлэй тракторта хүдэлөө.

Модо бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ ябаһан залуухан Аксинья Вахрина Павел Сорокоумов хоёр танилсажа, табин жэлэй саана гэр бүлэ болоһон түүхэтэй. Кеша гэжэ хүбүүтэй, Надя гэжэ басагатай болоод, хүхигэр айл һуутарнь, 1941 оной июниин 22-то дайн эхилшоо һэн.

1942 оной февраль соо Павел Демидович сэрэгтэ абтажа, тусхай бэлэдхэл гараад, фронт эльгээгдэһэн юм. Курскын бүһэлүүрэй ехэ байлдаанда хабаадажа, дайнай гал гээшые анха түрүүнээ үзэбэ. Тэрэл хатуу байлдаанда Павел Демидович гараа шархатаһан байгаа. Госпитальдо аргалуулжа гараад дахин дайлалдаа. Энэ удаа Орловскын шэглэлээр болоһон шанга дайнда орожо, хүлөө ехээр шархатаад, хэдэн олон городуудай госпитальнуудта долоон һара соо аргалуулба. Эдэгэжэ гарахадань, тэрэниие жагсаалда ябахагүй албанда оруулһан байгаа. Тиигэжэ фронт шадарай барилгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан юм.

Илалтын салюдай нэрьемсээр, Хара-Шэбэртээ тэрэ бусажа, 30 жэлдэ колхоздоо механизаторайшье, ондоошье ажалда ябаа.

Дайнай ба ажалай ветеран «Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын-I шатын» ордентой, «Шэн зоригой түлөө» ба бусадшье олон медальтай.

Павел Демидовичэй үнэн хани — Аксинья Даниловна түрэл колхоздоо бүхы наһаараа һаалишан, зүгышэн ябаа. Дайнай үедэ үбгэнэйнгөө сэрэгтэ мордоһон хойно «Бүхы юумэеэ — фронтдо, бүхы юумэеэ — илалтада!» гэһэн уряае зүрхэндөө дүтэ һанажа, оборонын жасада ехэ мүнгэ, облигаци, мёд болон бусад зөөри оруулһан байна. Жэшээнь, 1,5 центнер мёд тушаагаа. Тэрэнэйнгээ 60 килограммые Улаан-Үдэдэ оршоһон госпитальдо оруулаа. Гадна бэеэ гамнангүй, тэрэ һайнаар ажаллаа. «1941—1945 онуудта болоһон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ шэн габьяата ажалай түлөө» ба ойн баярай бусад медальнууд, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамота хатуу үедэ Аксинья Даниловнагай баатаршалга харууһые гэршэлнэ.

Энэ бүлэ хоёр үхибүүдые хүл дээрэнь гаргажа, мэргэжэлтэй болгожо табяа, мүнөө аша гушанараа ехэ болголсожо һуудаг.

Алтан түрэеэ наярса наадаһан хоёр ветеранай бэенүүд һайн, хүхюу шогтой, баяртай һууна.

Зүгөөр эндэ нэгэ иимэ ажаглалта хэхээр байна. Мухар-Шэбэрэй районэй «Родина» колхоздо 40 шахуу жэлдэ ажаллаһан, нэгэниинь дайнда хабаадаһан — эдэ хоёр нүхэднай «Ажалай ветеран» гэжэ медаляар шагнагдаагүй үлэшэлэн байна. «Родина» гэжэ колхозой правлени, нютагай Советэй гүйсэдком, арадай депутадуудай Мухар-Шэбэрэй райсоведэй гүйсэдком энэ дутууе гүйсэлдүүлхэ аабза гэжэ найдагдана.

Ветерануудай габьяа мартагдаха ёһогүй!

Ч-Д. БУДАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Д., П. Д. Сорокоумовтан.

Авторай фото.

Хараасгай

Хүгжэмынь А. Андреевэй. Үгэнь Ц. Жи[illegible]

Moderato

Хабарай дулаахан
Хаһын болоходол
Хамагһаа түрүүлэн,
Харагдан ерэдэг
Аяг зугаатай,
Арюун һанаатай
Айлшан хараасгай!

Аяг зугаатай,
Арюун һана[illegible]
Айлшан хар[illegible]
Гүхэрэен үүргай[illegible]
Түхеэрэй заһаар[illegible]
Түхэлтэй һайхан[illegible]
Түбхинэн жаргаа[illegible]
Аяг зугаатай,
Арюун һа[illegible]
Айлшан хар[illegible]

Эндэхи нютагайм
Элдинхэн агаараар
Элижэ наадажа,
Эжэлшэн ябанаш.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо». «КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Инди ошохо болоһон тухай»— ТАСС-ай материалнууд. «Ярмаһаа манай гэрнүүдтэ»— О. Бараевагай репортаж. «Профсоюзуудай съездые угтуулан»— А. Леоновой тэмдэглэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. Түрүү дүй дүршэлэй адрес: Саянай совхоз. «Жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 4000 килограмм һү һааха — Саянай совхозой Улаан-Горхоной һү һаалиин фермын һаалишан Геннадий Дамбаевич Бандеев иимэ зорилго табяад, тэрэнээ уралшатайгаар бэелүүлжэ байна». Н. Дегтяревой бэлдэһэн тусхай хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда. «ХХ зуун жэлэй зээрхэг түримхэйшүүл»— А. Куклинай статья. «Уласхоорондын» мэдээсэл»— ТАСС-ай корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Врачай зүбшэл. Хамшаг—аюултай үбшэн»— А. Черкашинагай статья. Танай сүлөөтэй саг. «Жаргалтай болохо зүбшэлнүүдэй нэгэн»— авторынь В. Курок.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 10.15 — Харгын аюулгүй байдалые сахиха. 10.45 — Уран зурагай искусство. 11.30 — «Бултанда ба хүн бүхэндэ». 12.00 — «Булагууд». 12.30 — Литература, искусство болон архитектурын талаар 1986 оной СССР-эй Гүрэнэй шангуудай лауреадууд. 13.55 — ССР Союзай Гүрэнэй академическэ симфоническа оркестрэй концерт. 15.35 — «Шиидхэгдээгүй асуудалнууд, бэдэрэлгэнүүд. шиидхэбэринүүд». 17.15—Хүнгэн атлетикээр дэлхэйн чемпионат. 17.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 17.50 — «Мэдээжэ аад. юрэ бусын юумэн». 18.50 — Концерт. 19.15 — Локшинтанай гэр бүлэ Америкэтэй хөөрэлдэнэ. 20.00 — «6-ое июля» — уран һайханай фильм. 22.00 —«Время». 22.35 — «Субботодо — Ригэдэ». Эстрадна дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Баримтата фильм. 9.50 — Ритмическэ гимнастика. 10.35—«Үглөөнэй почто». 11.05 — Р-Л. Стивенсон. Ажаябадалайнь ба зохёохы ажал ябуулгынь хуудаһанууд. 12.05 — «Газар дээрэ, огторгойдо, далай дээрэ». 12.35— «Юун, хаана, хэзээ болооб?» — телевикторина. 14.05 — Мультфильм. 14.25 — СССР-эй арадай артист Л. Н. Свердлин. 15.25 — Фестивальнууд... Конкурснууд... Концертнүүд... **Улаан-Үдэ.** 16.25 —ВЛКСМ-эй ХХ съездые угтуулан. 17.25— «Шинии сүлөөтэй саг». **Москва.** 18.10—«Вот вернулся тот парень» — уран һайханай фильм. 19.35 — Соносхол. 19.40 В. Леонтьевэй хабаадалгатай эстрадна программа. 21.00— «Амгалан нойрсогты багашуул!». 21.15 — Столой теннисээр уласхоорондын мүрысөөн. 22.00 — Время. 22.35— Концерт. 23.00—Футболоор СССР-эй чемпионат—«Спартак»—«Арарат», «Динамо» (Минск) — «Зенит».

САГАЙ УЛАРИЛ.

Мүнөөдэр бүрхэжэ, сэлмэжэ байха. Саһан орохогүй. Һулаханаар һалхилха, 7—12 градус хүйтэн болохо.

Улаан-Үдэдэ саһан орохогүй, 7—9 градус хүйтэн байха.

Үглөөдэр саһан орохогүй. Һулаханаар һалхилха. Һүниндөө Байгал шадарай нютагуудта 12—17, бусадтань 20—25, үдэртөө 6—11 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

ХРОНИКО

Баунтын районой Джилиндын-Адагай сельсоведэй харьяата газар дээрэ шэнээр бии болоһон Кыджимит һууриниие, Мухар-Шэбэрэй Хүһөөтын сомсоведэй харьяата газар дээрэ шэнээр бии болоһон Сагаан-Нуур һууриниие Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум байгша оной июлиин 31-нэй Указ[illegible] ридхэлдэ абаа.

Буряадай АССР-[illegible] но Советэй Президи[illegible] рунов Куприян И[illegible] доо ажалда орож[illegible] шарамдуулан; Бурят[illegible] эй гэр байрын [illegible] ажахын министр[illegible] сүлөөлбэ.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕ[illegible]

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации—2-34-05, переводов —2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие—2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-01351. Заказ № 263. Индекс 04609